

Naše vsak žetvek in velja z
redno vred ali v Mariboru s
poštanjem na dom za celo leto
20 K, pol leta 20 K, za četrt leta
10 K. Izven Jugoslavije 50 K.
Miročnina se pošlje na uprav-
ništvo „Slovenskega Gospodarja“
v Mariboru, Koroska cesta št. 5.
List se dopušlja do odpovedi.
Miročnina se plačuje naprej.
— Telefon št. 223. —

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udje „Kato. tiskovnega društva“
dobivajo list brez posebne
ročnine. — Uredništvo: Koroska
cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo.
Upravništvo sprejema naročnine,
inzerate in reklamacije. Cena
inzeratov po dogovoru. Za vsak
kratke oglase primeren popust.
Nezaprite reklamacije so pošiljne
proste.
— Telefon št. 220. —

44. štov.

Maribor, dne 3. novembra 1921.

55. letnik.

Nezaupnice.

Polica minister je ob neki priliki povabil beograjske novinarje na prav podučljiv razgovor. Razpravljalo se je o jugoslovanskem vprašanju, za katero se policajdemokracija med Slovenci in Hrvati toliko zavzema. Ob tej priliki je dejal g. Pribečević, da bo to vprašanje kmalu rešeno, ker bodo Hrvati v desetih letih že popolnoma posrbljeni. To bi bila najboljša rešitev tega vprašanja za policajdemokracijo, ki ima sedaj težko stališče. Slovencem in Hrvatom je oznanila, da vodi boj proti vsakemu separatizmu, zato je pa tudi svojo stranko imenovala „Jugoslov. demokratsko stranko“, dočim v Srbiji ni znana pod drugim imenom kot „demokratska partija“ in njeni voditelji ne poznajo drugega vprašanja kot samo srbsko. Separatizem pozna ves svet v tem, če se eno narodno pleme povzdiguje nad drugim, če hoče druga plemena sebi podvreči in če smatra sebe za prvo, edino merodajno in bolje kot vsako drugo. Srbski narod tega separatizma ne zna in ima vse predpogoje za najlepšo slogo z bratskimi in tudi drugimi sosedji, drugačni so pa njegovi politiki, ki iščejo osebne koristi v tem, da se prerijejo do popolne oblasti.

To stremjenje izvira iz sebičnih namenov. Srbija je bila za veliko število beograjskih političnih prvakov — gremajno polje in zato so se z vsvo silo zagnali, da potom centralizma izkoristijo celo Jugoslavijo. Za časa vojne, ko so tudi jugoslovanski predstavniki delovali pod okriljem antante za rešitev jugoslovanskega vprašanja, ni bilo niti govora o centralizmu, ki ga imamo danes. Srbski politiki so sami avideli, da ne morejo pri angleških in drugih merodajnih krogih govoriti o odnošajih med jugoslovanskimi plemeni na ta način, kot ga izvajajo danes. Pustili so do besede tudi hrvatske predstavnike, ki so stali na popolnoma avtonomističnem stališču. To stališče je bilo celemu kulturnemu svetu razumljivo in nikdo ni pričakoval, da bi se rešitev jugoslovanskega vprašanja mogla postaviti na drugo podlago.

Naenkrat se je pa to zgodilo. Volitve se sicer pokazale, da večina naroda ni za centralizem, pa beograjski politiki se tudi tedaj niso iztreznili. Tudi so zadovoljni, da imajo iz vsakega plemena nekaj slepo pokornih pristašev in s tem so započeli vladati — manjšine nad večino. Kaj je posledica?

Ugled na zunaj pada, ker kulturni svet spoznava in presoja vlade po tem, kako se širi sloves o njih delo-

vanju med širnimi narodnimi sloji. Ne glede na slovensko in hrvatsko narodno večino, ki ne odneha od svoje avtonomije, je najboljšo spričevalo za današnjo vlado razpoloženje srbskega naroda. Ta se danes dviga in odloja vse nakane vladnih strank ter išče za vetja v okrilju razredne zemljoradniške stranke in Protičeve skupine, ki zahteva revizijo ustave. Srbski radikalni in demokratski listi morajo sami priznati, da so vladne stranke omejene samo na mesta, kjer še uradništvo podpira zadnje stebre vladne politične špekulacije, ljudstvo pa stopa na nova pota razredne in socialne napredne politike, ki išče mernega sporazuma med plemeni, kar je edina rešitev iz sedanje zagate.

Sami se hvalijo, ker jih drugi ne morejo.

Samostojni in demokratske kriče v zadnjem času po svojem neresnicoljubnem časopisju na vse grlo, kaj vse do brega so storili za državo in narod. Ker jim ne more nikdo drugi priznati državnih in narodnih zaslug, jih morejo pač sami vsaj na videz in na — mrtvem papirju, ki prenese najgrše zlagano samohvalo. Ako pa v resnici pregledamo demokratsko samostojno ravno delo, moramo reči, da je kakor strah, ki je votel na sredini, krog in krog pa ga tudi nič ni.

Demokratje in samostojni so tako modri vladarji, da so dvignili valuto iako nizko, kot še ni bila doslej pod nobeno od naših mnogoštevilnih vlad. Vsled naše nizkostoječe valute se nas oklepa tudi neznozna draginja, ki nam grozi ravno to zimo za revnejše kmetijske in delavske sloje glede blagovnega in prehranjevalnega vprašanja z obupom.

Vlada je sama proslavljala svojo kupljeno centralistično ustavo, ministri so prirejali izlete po kraljevini, poslanci so vlekli več kot štiri mesece dnevnice na počitnicah, v Beogradu je vladalo samo nekaj ministrov, ni čuda, da se je vlada s takim početjem zamerila pri sosednih državah in tudi doma. Pašič in vsi njegovi ministri se dobro zavedajo, da so pri kraju s svojim ugledom na zunaj in na znotraj, a zavlačujejo nezakonitimi potomi svoj odhod, ker so mnenja, da bi napravili s svojim odstopom državi in narodu preveliko in sami sebi pa še prerano uslugo.

Vladinovi nam očitajo profidržavnost, ker jim očitamo napake, državne in narodne grehe, a so sami najbolj protidržavni, ker se držijo v kljub spoznanju nezmožnosti v vladanju mi-

nistrskih stolčkov, na katerih se baje sedi tako mehko in ugodno, posebno ako se je človek že enkrat navadil uživati, se voziti in nastopati kot minister. Vsled ministrskih vsestranskih ugodnosti je pa sedanja vlada najbolj in predvsem poskroela zase in zvišala ministrom 12krat predvojno mesečno plačo, drugim uradnikom pa le 2-krat.

Vlada pa, ki preveč skrbi in gleda nase, a ne na državno ter narodno korist, pač ne mara nikdo drugi, kot oni, kateremu odpade tuintam kakor bolj debela drobtinica od najvišje zelene mize.

Kakor lahko prerokujemo sedaj, nam bodo odvzele preobilne žegne sedanje vlade edino le nove volitve, pri katerih bo narod pametnejši kot je bil pri volitvah v konstituanto, ko so mu obetali današnji vladarji zlate gradove, a mu nudijo od dne do dne vedno več bridkosti in spoznanja, da so ga ravno oni najbolj ogoljufali, ki so mu največ obetali.

Iz poglavja o državnem gospodarstvu.

Državni proračun za leto 1921 — verna slika zauranega gospodarstva vladnih strank

V državah, kjer skrbijo vlade po svetovni vojni za napredek in blagostanje svojih narodov, so najvišje one proračunske postavke, ki so namenjene ljudski izobrazbi, vzdrževanju občinskih zavodov, kakor bolnišnic, hišnic, prisilnih delavnic itd., načrtje vzdrževanju cest in drugih prometnih sredstev ter regulacijam rek ter potokov. V takih državah pospešujejo kmetijstvo, obrt in industrijo. Pri nas je pa to drugače. Naša liberalno-samostojna vlada se je v proračunu najprej spomnila — policije, vojaštva, žandarjev.

Leta 1921 bodo po naročilu sedanje vlade sezidali 39 novih vojašnic. Za gradbo teh vojašnic je predvidenih v državnem proračunu 518 milijonov K. Pomisliti pa je treba, da je vojni minister za leto 1922 zahteval 324 milijonov K več nego za leto 1921. Žandarmerije so se vladni mogoci v državnem proračunu spomnili z 750 milijoni K, poleg tega pa zahteva vojni minister za vzdrževanje pograničnih čet (ruskih Wranglovcov) 660 milijonov K.

Kakor je iz proračuna razvidno, zahteva vojni minister za vojašnice, žandarmerijo in Wranglovce 1 milijardo (1000 milijonov K) krou več kot lani.

Vladne stranke so s tem pokazale, da ne znajo in nočejo pomovati glasnih zahtev ljudstva, ki ne mara nepotrebnih vojaških izdatkov, pač oz zmerno vzdrževanje najpotrebnejšega vojaštva. Militarizem je pošast, ki žra milijone ljudskega denarja in oddaja od sebe samo pohabljen ude in človeške krvi. To so besede našega voditelja dr. Koroseca, ki jih je govoril na shodu SLS v Mariboru. Ako bi vladnim strankam, torej liberalcem in samostojnežem, bilo blagostanje našega ljudstva na srečo, ne bi smela pristajati na take ogromne postavke v državnem proračunu.

Za regulacijo rek in potokov v Sloveniji je vlada določila za leto 1922 le samo 5 milijonov K. To je najlepši dokaz za trditve, da sedanji vladinovi varčujejo tam, kjer bi ljudstvo imelo nekaj koristi. Če pomislimo, da je v državnem proračunu določenih za vse vodne regulacije v državi samo 128 milijonov K, za zgradbo kasarn pa 616 milijonov K, potem se človeka res poloti velika jeza.

Tudi prosvetni minister je letos prišel z velikimi zahtevami, saj znaša postavka za prosvetno ministrstvo 1300 milijonov K več nego lani. V teh milijonih so vsote tudi tiste svote, ki jih je vlada namenila liberalnemu Sokolu. V Srbiji odpade na Sokola 620 tisoč K, na Hrvatskem 1.430.000 K, skupaj 2.750.000 K. Za dijaške stipendije cele kraljevine se bo letos izdalo 73.380.000 K.

Postavke za versko ministrstvo so tako značilne in zanimive. Liberalci in samostojneži pravijo vedno, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci enakopravni. Ta „enakopravnost“ med pravoslavni Srbi in katoliškimi Slovenci in Hrvati se najbolj razvidi iz dejstva, da je vlada namenila vzdrževanju pravoslavni verskih šol 20 milijonov K, katoliškim pa samo 2 in pol milijona K. Za pravoslavno versko upravo so določili 161 in pol milijonov K, za katoliško pa s šolami vred samo 13 in pol milijonov. Ker število katoličanov v naši državi ne zaostaja veliko za številom pravoslavni vernikov, bi se moralo po načelu „enakopravnosti“ porazdeliti te postavke enakomerno številu vernikov, ne pa pristransko!

Državni proračun za leto 1922 je v celoti najlepši dokaz, da nimamo vlade, ki bi z denarjem davkoplačevalcev varčevala. Državni izdatki v tem proračunu se ne krijejo z dohodki. Posledica tega je, da bo vlada iskala pri davkoplačevalcih novih dohodkov. Iz Beograda so nedavno poročali, da bo vlada iztirjala še za 1 in pol milijarde K novih davkov, ki

Zaklad na otoku.

iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalej.)

Koj sem začel lezti iz goščave tiso in naglo, kolikor se je dalo, vem v odprti gozd. Čul sem, kako so se zvali Silver in njegovi tovariši, in ti glasovi so se posušili mojo naglico.

Komaj sem bil iz grmičja, sem že začel teči in tekel sem, kakor še nikdar v življenju, ne meneč se za smer, le naprej in naprej, samo da sem prišel iz bližine strašnih morilcev, in strah je rasel v moji duši in rasel, — do blaznosti!

In zares — ali je se bil kdo na svetu bolj zapuščen kot jaz? Ko so kapitan dal ustreliti iz topa, kako si naj upam doli k čolnom med te strašne ljudi, ki se jim še roke kadijo od sveže prelite krvi? Ali me ne bo zagrabil prvi, ki me bo videl, in mi zvil vrat kakor piščetu? In če me ne bo na ladjo, ali jim ne bo ravno to dokaz, da sem vse videl in da vem vse?

Vsega je bilo konec! — Z Bogom, „Hispaniola“! Z Bogom, dobri graščak in zdravnik in kapitan! — Poginil bom od gladi, ali pa me bodo u-

bili uporniki —

Tako sem premišljeval in tekel — kar so me noge nesle.

Prišel sem na čisto drugi kraj otoka. Pred menoj se je dvigal nizki, dvokoničast grič, v redko zaraščenem gozdu sem bil, hrastovju podoben drevo je rastle tudi tukaj, pa višje je bilo in bolj vsasebi so stala drevesa. Vmes so se dvigali poredki borovi, 50—70 čevljev visoki. Zrak je bil čist in svež in ne več zatehel, kot spodaj v močvirni nižini.

Pa hipoma sem se ustavil — kakor ukopan in v novem strahu mi je plapolnilo srce.

XV.

Nekje se je odluščil kamen in je ropotajoč pritrkljal po strmem skalahem griču navzdol med dreve.

Nehote so se mi obrnile oči v gori.

Nekaj je z veliko naglico in gibčnostjo skočilo za deblo debelega borovca. Kaj je bilo, ali medved, ali opica, ali človek, tega nisem mogel se presoditi. Crnikasto je bilo in kosmató, toliko sem videl, več pa ne.

Strah mi je šinil v vse ude in nepremično sem obstal na mestu.

Torej sem bil od dveh strani og-

rozen —! Za menoj morilci in uporniki, pred menoj ta-le prežeča pošast!

Koj sem začel pretehtavati obe nevarnosti. Manjša se mi je zdela ona nevarnost, ki sem jo že poznal. Silver in njegovi tovariši niso bili tako grozni, kakor neznaní gozdni strah, zasakal sem se na peti in se začel umikati v smeri proti čolnom, gledajoč pri tem oprežno in ostro preko ramev nazaj v grič.

Pa neznana postava se je zope pokazala, naredila v gozdu velik krog in bila kmalu pred menoj —

Nov strah! — Utrujen sem bil — noge me niso več nesle, ne bom mogel uti —! Toda če bi bil tudi pononoma spočeti, zastoj bi bil napenjal vse moči in se kosal v naglici z nasprotnikom. Od debela do debela je nitla čudna postava, na dveh zadnjih nogah je tekla kakor človek, pa dvakrat tako daleč je stopila —. Nikoli nisem še videl človeka tako naglo teči. Človek pa je bil, o tem kmalu nisem mogel več dvomiti.

Spomnil sem se na zgodbo o ljuščarjih —. Ze sem hotel poklicati Silverja na pomoč —

Pa neznana postava se je kakor človek, četudi divji, pomiril se

sem. Nekoliko in moj strah pred Silverjem je nanovo oživel. Obstal sem, in pogledal krog sebe, kako bi nšel neznanca.

Pri tem mi je šinila v glavo misel na moj tabasani samokres. Nisem bil brez trambe, strah se mi je polegal, pogumno sem se obrnil proti neznanemu prebivalcu zapuščenega otoka in sem korakal proti njemu.

Skril je bil za drevesom, a menda me je ostro opazoval. Ko sem se mu bližal, je stopil izza drevesa in me edil korak proti meni. Pa obotavljaje se je, stopil nazaj, šel spel naprej in končno je na moje veliko začudenje — padel na kolena in proseče dvignil roke proti meni —

Tudi jaz sem obstal.

„Kdo si?“ sem vprašal.

„Ben Gunn“, je odgovoril. Njegov glas je bil hrupav in hreščoč, kakor škripanje zarjavele ključavnice.

„Ubogi Ben Gunn sem in tri cela leta že nisem videl nobene krščanske duše več!“

Videl sem, da je bil belokožec kakor jaz. Njegov obraz je bil prijeten in prikljup.

Koža mu je bila črnojavno ožgana od solca, celo njegove ustnice so

naj bi zamašili ogromno vrzel v letošnjem proračunu.

Zaenkrat bodo zvišali posredne in neposredne davke. Pred vsem bodo zvišali davek na vino, ki bo najbolje zadel slovenskega vinogradnika. Neposredne davke bodo zvišali na ta način, da bo plačal tisti, ki plačuje davka nad 400 K 20—40% več od celokupne davčne svote kot sedaj. Tako n. pr. bo plačal tisti, ki je do sedaj plačeval 10.000 K, plačeval odslej — 14.000 K.

To je v kratkih potezah orisano „gospodarstvo“ sedaj vladajočih strank Samostojni minister Pucelj in demokrat dr. Kukovec sta vsa ta bremena sopolpisala in Samostojna ter Demokratska stranka sta za vso brezglavo in protiljudsko davčno gospodarstvo soodgovorni.

Naši vojaki v Srbiji in samostojni izletniki.

Samostojneži in demokrati so zbrali nekaj slovenskih kmetov in peljali so jih v Srbijo, da jih navdušijo za srbsko bratstvo. Med temi izletniki je bilo gotovo dovolj poštenih mož, katerim bi izlet po Srbiji, če bi si ga priredili na lastno roko in če bi gledali z lastnimi očmi okrog sebe, dosti koristil. Mnogo bi videli, mnogo bi spoznali in imeli bi tudi dovolj poguma in poštenja, da svoje utise o srbskih razmerah proučijo in pošteno opišejo in opišejo. Pri tem izletu to seveda ni bilo mogoče. Videli so samo to, kar se jim je pokazalo in kar je bilo za razgled že umetno pripravljeno in urejeno, vse drugo jim je ostalo prikrito. Ta izlet se da primerjati s sprejemom kakega dobrodelnega društva po vojaških barakah v zadnjih letih vojne. Da pri razmerah in da si vzgo

rov, je avstrijska vojaška uprava večkrat povabila uplivne, še civilne osebe v svoje tabore. Najprej se je določilo, kaj naj se pripravi; potem so začeli lepo čistiti in pometati, vojake so preoblekli v novo obleko, zamazane kotle so oprali in za dan poseta pripravili mesto vsakega jed, bolniki so dobili čisto posteljo in povelje, da na vsako vprašanje odgovarjajo: „Dobro, izvrstno!“ — Tako je bilo vse pripravljeno na obisk. Obiskovalci, ki so bili od zelo prijaznih oficirjev vodeni od mesta do mesta, ki so videli čiste bolniške sobe, okusili okusno in krepko juho, slišali toliko zadovoljnih odgovorov, so se vrnili kot največji patrioti in gorje siromaku, ki bi si pozneje enkrat drznil v njih navzočnosti govoriti, da je baš v tistih barakah stradal in trpel neznosne muke vsled krutosti in nesnage. Skočili bi mu v lice, zmerjali bi ga z lažnjivcem, češ, saj smo vendar vse videli na lastne oči!

Tako je tudi srbijski izlet. Vse lepo po programu in obiskovalec ti bo danes rekel, da je bilo vse jako lepo. Ni čudal! Nagovori, napitnice, sprejemi, vino, rakija, črna kava in cigarete so tvorile neprodirno mejo med

umetnim in pravi razgledom. V krajih, ki so bili določeni za sprejem slovenskih kmetov, so tudi kasarne, prave balkanske in še celo stare turške kasarne in v njih živijo naši slovenski fantje-vojaki. Niso mehkužni, niso izbirani, mnogo hudega so že v Avstriji prestali, pa vendar se ne morejo navaditi na življenje in razmere, ki vladajo na Balkanu. Tudi oni so čuli, da je vse na delu za sprejem rojakov Slovencev in trdno so bili prepričani, da se bode ta ali oni tudi njih spomnil, in da bodo tako dobili priliko, pokazati svojim rojakom, kar se ne da opisati in kar tako nujno kliče po pomoči. Hrana je slaba, ni sicer pičila, pa pripravila naj bi se tako, da jo tudi človek iz „preka“ lahko uživa, raztrgani so, nimajo perila, na snago se ne gleda, to in ono ni v redu, zmerja se in psuje, zdaj pa, ko uridejo rojaki, bo gotovo bolje. V veliki časti so ti rojaki pri odločilnih srbskih krogih, z visokimi osebami se bodo razgovarjali in zato ne bo težko, da to ali ono izprošijo za svoje fantje in pa za hrvatske vojake, ki se tudi toliko zanašajo na Slovence. Slovenski kmet bo na lastne oči videl, da to in ono res ne gre, pa bo potem pri obedu med srbskimi veljaki to in ono spravil v prav prijateljski in bratski razgovor. Slovenec bo dejal: „Brate Srbin, naši fantje so tako in tako, na to in ono so navajeni, daje jim to, saj nič ne stane in vsi bodo zadovoljni in ponosni vojaki. Mi spoštujemo vaše običaje, vi spoštujte pa naše in tako bo splošno zadovoljstvo in bratstvo.“ Ni mogoče, da bi brat Srbin bratu Slovencu na tak način predložene želje odrekal, roko mu bo dal: „Evo, brate Slovenec, odmah — takobomo vse uredili, da se bodo tudi vaši fantje jako dobro počutili pri nas — kakor vi sedaj!“

Tako so sanjali naši fantje-vojaki in čakali na poset. Trušče po mestu, zastave, razne priprave in nekako nedeljsko razpoloženje je kazalo, da je prišel zaželjeni dan. Kje so rojaki? Sedaj so pri obedu, sedaj pri obisku pri načelniku, sedaj pri predsedniku demokratske organizacije, sedaj si ogledujejo šolo, sedaj so pri popu in sedaj — pijejo odhodnico na kolodvoru.

V zadnjem hipu se je nekaterim fantom vendarle posrečilo, da pridejo na kolodvor, da rojakom v pičlih preostalih minutah počitijo, kar imajo na srcu. Zagledali so jih, spoznali med njimi celo nekatere znance in ko so se skozi množico do njih preriili, so kazali mili rojaki prav prijazne obraze, ker so mislili, da so ti vojaki — Srbi, ko so pa slišali, da so Slovenci in da se celo čez to in ono pritožujejo, ni bilo o prijaznosti niti sledu, odurno so jih nahrulili in malo je manjkalo, da niso pozvali srbske oblasti, naj te nevaležne in obrekljive vojake kaznuje in zapre, češ, kako si upajo ti falotje tako govoriti, ko smo vendar mi pri vsem, kar smo videli in užili, tako navdušeni in očarani.

Vlak je oddrjal, srbsko spremstvo je klicalo: „Živijo, živijo!“, naši fantje so pa stali nemi, srepih pogledov, stisnjenih pesti, s tugo in raz-

očaranjem v srcu. Eni so preklinjali vse mogoče na svetu, drugi so se pa v miru vdali prepričanju, da leži hujše zlo od vojaške službe v zaslepljenih in vinjenih možganih naših samostojnežev in demokratov — pozabili vsega tega pa ne bodo ne eni in ne drugi.

Organizacija slovenskih županov.

Samouprava občin je v naši državi edina trohica prave avtonomije. Vse so predrugačili vidovdanski uslovotvorci: zbrisali so zgodovinske meje, ki so doslej ločile posamezna plemena, brez dolgotrajnega premišljenja se je določilo toliko in toliko brezpomembnih oblasti, samo občin se niso upali dotakniti. Sedanjim vladinovecem pa ni slo v glavo, da so v slovenskih mestih sijajno pogoreli. Za to so spremenili volilni red za avtonomne mestne občine in ta preračunjena lumparija naj bi jim zopet pripomogla do upliva. Nasprotniki se tudi bavijo z mislijo, kako bi pač najlažje prišli v malih občinah do moči in veljave, ne da bi navidezno ukiniteli avtonomijo občin. Slišali smo že, da namerava, o združiti par zelo malih občin v eno veliko, tajniške posle pa bi opravljal od države imenovani tajnik, katerega bi plačevala občina iz svojih sredstev. Na ta način bi centralisti vthotapili v naše slovenske občine svoje najbolj zagrizene pristajše in agitatorje. Ako bi se vladinovecem ta namera posrečila, potem ne more več biti govora o samoupravi občin, kajti omenjeni drž. tajniki bi polagoma komandirali po vseh občinskih zastopih. Zastopniki ljudstva bi se morali pokoravati državnim uradnikom. Iz zgoraj navedenega je torej razvidno, da je samouprava slovenskih občin resno ogrožena.

Da bi se pa vladne nakane vendarle ne mogle tako lahko uresničiti, so si ustanovili krščanskimisleči župani in občinski svetovalci slovenskih občin svojo organizacijo, takozvano: Župansko zvezo. Vsakdo bode moral priznati, da je bila taka organizacija že skrajno potrebna. Po tej svetovni vojni so naloge, ki jih je ljudstvo poverilo novoizvoljenim občinskim zastopom, silno težavne. In če pomislimo, da se združujejo vsi drugi stanovi — ker spoznavajo globoki pomen gesla „V slogi je moč, se pametni uvidevnosti ustanoviteljev Županske zveze res ne moremo zoperstavljati. Župan se bo zamogel uspešno boriti za neokrnjeno avtonomijo svoje občine in za pravice samo tedaj, ako bo organiziran v močni stanovski organizaciji.

Čemu je pravzaprav Županska zveza?

Dandanes se od županov zahteva veliko. Poznati bi moral vladne uredbe in postave. Kdo pa naj zahteva od priprostega kmeta, ki od zore do mraka s svojimi žuljavimi rokami težko dela, da bi moral poznati ves ustroj občinskih poslov, posebno pa v slučajih, kjer je prvokrat izvoljen za župana? Treba mu je v marsičem nasve-

ta in navodil. Če pa naj pametni nasveti pridejo do veljave, je potrebno, da jih prejmejo vsi župani po enotnem načrtu. To pa zmore edinole močna organizacija, katero vodijo izkušeni možje. Županska zveza daje svojim članom, županom, občinskim odbornikom in namestnikom, strokovni pouk o zakonih in predpisih občinske uprave. V Ljubljani je v ta namen ustanovila posebno tajništvo, ki bo članom dajalo na ustmena in pismena vprašanja vsa tozadevna pojasnila. Nase župane in občinske odbornike pozivamo, da se pridno obračajo na to tajništvo Županske zveze v Ljubljani, Jugoslov. tiskarna, II. nadstopje, ali sami naravnost, ali pa potom tajništva Slov. ljudske stranke v Mariboru in Celju. Pravico do odgovora imajo edinole organizirani člani Županske zveze. Za odgovor je treba priložiti znamke. Županska zveza bo svojim članom dajala pouk tudi s posebnimi tečajji za župane in občinske odbornike. Na ustanovnem obnem zboru dne 14. avgusta t. l. so sklenili, da priredi Županska zveza letošnji zimo tri tečaje za župane: v Ljubljani, Mariboru in Celju. Naše župane opozarjamo že danes, da se teh tečajev sigurno in številno udeležijo. Obveščeni bodo pravočasno. Organizacija bo izdajala že v kratkem tudi lastno strokovno glasilo, „Občinsko upravo“, kar ji še danes radi gmotnih težkoč ni mogoče. Do tedaj bosta prinašala vse društvene vesti naša lista „Slov. Gospodar“ ter „Domoljub.“ Članarina znaša letno 2 dinarja. Ker pa zadostuje ta članarina komaj za vzdrževanje tajništva in organizacija ne bo dolgo mogla pogrešati lastnega glasila, bodo morale tudi občine nekaj žrtvovati in ji priskočiti na pomoč. Dne 19. septembra t. l. se je v seji Županske zveze sklenilo, da se pozovejo vse občine, na prihodnjem občinskem proračunu vstavijo v obliki podpore določeno svoto za nameravan list „Občinska uprava.“ To bodo občine lahko storile, saj je glavni cilj Županske zveze, kako najbolje upravljati in voditi občine v korist njenim prebivalcem.

Potrebni strokovni pouk in usposobno obrambno vrsto za avtonomijo svojih občin si bodo naši župani omogočili, oziroma ustvarili le tedaj, če bodo skupno nastopali pod okriljem Županske zveze.

Županska zveza na delu.

Županska zveza za Slovenijo je dne 19. septembra odposlala pristojnim oblastvom resolucije glede popisa živine, vojaških naborov in glede kontrole orožništva nad županstvi in občinskimi odbori.

1. Popis živine in vozil.

M tej zadevi je odposlala vojnemu ministarstvu, komandi dravske divizije, 4. oblasti, komandi IV. armije in predsedstvu pokrajinske uprave za Slovenijo nastopno resolucijo:

„Odlučujoči činitelji se prosijo, da izdajo odredbe izvršujočim popisovalnim organom in ukredujejo vse potrebno, da se olajša in omili popisovanje, če že ne na ta način, da se določijo

bile črnkaste in njegove sinje oči so prav čudno izgledale v tem črnem licu. Po svoji obleki je bil kralj vseh raztrganih beračev. Kaj takega še nisem videl. Odet je bil s cunjami in krpami ladijskega platna in starih jader. To neverjetno krparijo je držal v kup duhovito zamišljen ustroj starih gumbov, koščkov lesa, trnov, vrvi in debele katranaste niti. Krov pasu je nosil star oguljen usnjat pas z medeno zapono — edini solidni kos na celi njegovi obleki.

„Tri leta —?“ sem kriknil. „Ali se ti je ladja razbila?“

„Ne, dragi prijatelj — izpostavili so me na otoku!“

Slišal sem že o tej neusmiljeni kazni, zelo pogosta je bila nad pomorskim roparji. Obsojenca so izkrcali na kakem samotnem, zapuščenem otoku, mu dali seboj puško, nekaj smodnika in svinea in ga prepustili njegovi usodi —

„Izpostavljen pred tremi leti!“ je nadaljeval. „In od divjih koz sem živel od tistega časa, pa od jagod in ostrig. — Pa človek naj pride kamorkoli, če je mož, si zna pomagati, pravim. — Zato mi življenje samo na sebi že ni bilo tako strašno — ampak,

dragi prijatelj, poštene krščanske hrane mi je hudo manjkalo. — Čuješ, ali nimaš morebiti košček sira pri sebi? — Ne?! — E, kolikokrat sem po noči sanjal o siru — in zbudil sem se, pa ga ni bilo — in tule sem sedaj!“

„Če še kedaj v življenju pridem na ladjo, dobiš sira ko kamenja!“

Ves čas med pogovorom je otipaval blago moje suknje, gledal moje roke, se zanimal za moje čevlje in vobče kazal prav otročje veselje, da se je spet sešel s človeškim bitjem.

Pri mojih zadnjih besedah pa se je z napeto vznemirjenostjo vzravnal.

„Če še kedaj prideš na ladjo, si dejal —?“ je ponavljal. „No — kdo pa ti more braniti?“

„Ti ne, to vem!“

„In res je tako!“ je vzkliknil. —

„Torej ti —, pa kako ti je pravzaprav ime, prijatelj?“

„Jim.“

„Jim? — Jim?“ je zadovoljno ponavljal. — „Torej ti, Jim, veš, živel sem, da bi te bilo sram, če bi ti pripovedoval, kako! In sedajle poglej —, kaj misliš, ali sem imel kedaj v življenju pridno, pobožno mater — ki je gledala name?“

„Zakaj ne! — Čisto mogoče!“ sem odgovoril.

„Ah, da — imel sem jo — zelo pobožna je bila! In tudi jaz sem bil pobožen, priden fantek in znal sem ti svoj katekizem —, tako naglo sem ga ropotal, da nisi mogel ločiti ene besede od druge. — Pa prišlo je, Jim, — in prišlo je takele. S kamenjem sem obmetaval posvečene grobne spomenike —! In mati me je kregala in karala —, dobra, pobožna žena! — Pa Božja Previdnost me je djala sem na ta-le otok. Celo svoje preteklo življenje sem premislil tukaj v samoti —. In vrnil sem se nazaj k pobožnosti. — Ne boš videl, da bi pil rum, niti za toliko ne —, je pokazal, ampak takole en požirek — koj ko mi bo dana prilika —. Zaobjubil sem se, da bom priden, in tudi vem, kako bom to naredil. — In, Jim!“ — Oprezno se je ozrl krog sebe in zašepetal: „bogati sem!“

Prepričan sem bil, da se je ubožcu zmešalo tu v samoti. Najbrž so se mi moje misli videle na obrazu, kajti ves razvnet je ponavljal:

„Bogati sem, pravim! In nekaj ti bom povedal! Naredil te bom bogatega, Jim! — Ah, Jim, še blagoslavljaj!

boš dan, ko si mi te prvokrat našel tukaj!“

Pa hipoma mu je senca legla na obraz, trdo in hlasno me je prijel za roko in grozeče dvignil prst.

„Ampak, Jim, povej mi resnico! Ali je tole Flintova ladja?“

Srečna misel mi je prišla. Spoznal sem, da sem našel zaveznika. Tako sem mu odgovoril:

„To ni Flintova ladja, Flint je mrtev. Pa povedal ti bom resnico, ker si me vprašal. — Nekaj Flintovih mož je na krovu! Tem slabše za nas drugel!“

„Pa ne morebiti — tudi — nek človek — z eno ного —?“

„Silver —?“ sem vprašal.

„Ah, Silver —!“ je vzkliknil. „Tako mu je bilo ime!“

„Kuhar je in vodja vseh drugih.“

Se vedno me je držal za roko. At sedaj pa mi je krčevito stisnil.

„Če te je poslal Dolgi John — povem ti, da ne bode te ničesar opravili! Pa odkod si pravzaprav prišel?“

V hipu sem vedel, kaj mi je storiti in povedal sem mu celo zgodbo našega potovanja in v kakem položaju da smo trenutno.

(Dalje prihodnjik.)

popisovanje tudi v manjših krajih, pa vsaj tako, da bi ne bilo treba dovažati posestnikov k pregledu na lice mesta prav vseh vozil, ampak da se izvrši popis na drug primeren način."

2. Glede vojaških naborov, pri katerih mora biti po sedanjih predpisih vojaških oblastev navzočih toliko občinskih odbornikov, da dosega ali celo presega njihovo število polovico članov občinskega odbora, je Zupanska zveza poslala vsem zgoraj navedenim oblastvom to-le resolucijo:

"Kompetentna oblastva se prosijo, da blagovolijo odrediti, da naj spremilja mladeniče k rekrutovanju iz vsake občine poleg župana le dvoje, k večjemu troje občinskih odbornikov odnošno svetovalcev."

Na obe resoluciji je prejela Zupanska zveza rešitev, ki se glasi:

Komanda Dravske divizijske oblasti Pov. Dj. Broj 7848, 2. oktobra 1921 godine, Ljubljana.

Za popisovanje živina in vozov sem izdal koj ob začetku točna navodila, da se naj vrši popis kolikor mogoče po posameznih občinah in sicer tako, da nihče ne izgubi zaradi popisovanja več kakor en dan.

Iz poročil, ki jih dobivamo od predsednikov komisij, teče stvar popolnoma v redu, kar je v prvi vrsti zasluga županov. Se bolj decentralizirati se popisovanje ni dalo, in sicer iz dveh vzrokov:

1. bi potem popisovanje trajalo najmanj še ves december in januar, kar bi seveda pomenilo za ljudi in živino (sneg, led) veliko nevarnost za zdravje.

2. Čim dalje traja popisovanje, tem več stroškov ima država, kar se mora tudi preprečiti.

Vaš drugi dopis se bavi s vprašanjem, koliko občinskih odbornikov naj spremilja mladeniče k naboru. Tudi v tej točki Vam morem odgovoriti, da sem še stavljal g. ministru vojne in mornarice tozadevni predlog, ki odgovarja vašim željam.

Komandant Počasni Adjutant
Nj. Veličanstva kralja
General Dokič

3. Proti kontroli

Županski po orožništvu je Zupanska zveza poslala na pokrajinsko upravo za Slovenijo sledečo resolucijo:

"Pokrajinska uprava blagovolijo odrediti in izdati političnim oblastvom primerna navodila, da se poročila županov, zlasti pa sklepi občinskih odborov ne bodo še le kontrolirali po orožnikih, marveč da se bodo sklepi občinskih odborov respektirali in uvaževali v polnem obsegu."

Na to je dospel sledeči odgovor:
St. 10.425. Ljubljana, 2. oktobra 1921.
Zupanska zveza za Slovenijo
v Ljubljani.

Predsedstvo pokrajinske uprave je poslalo tamkajšnje spomenico z dne 22. septembra t. l. glede nadziranja županskih poročil potom orožništva vsem okrajnim glavarstvom in političnim ekspozituram z naročilom, da naj se razne poizvedbe potom orožništva v vseh slučajih, kjer se vpraša za mnenje tudi županstvo, vrše na tak način, ki ne bo žaljiv za županstvo ozir. občinski odbor.

Pripominja se, da je dolžnost upravnih oblastev, da v vsakem slučaju ugotove pred razsodbo ali odločitvijo kolikor mogoče natančno in objektivno resnico. V ta namen se morajo upravna oblastva posluževati vseh razpoložljivih sredstev in se ne morejo odpovedati že a priori (vnaprej) sodelovanja nobenega javnega faktorja. Če se zaslisi v eni in isti stvari poleg županstva tudi orožništvo, ne more biti to žalitev županstva. Jasno je tudi, da sklepi občinskih odborov ne morejo biti obvezni, ampak da jim poleg drugih ugotovitev služijo samo kot podlaga za razsodbe, določbe in ukrepe.

Pokrajinski namestnik:
Ivan Hribar

Župani, občinski odborniki in namestniki! Komaj se je Zupanska zveza za Slovenijo ustanovila, že nastopa za pravice občin in občanov, že jo oblasti morajo upoštevati. Kaka bo še le njena moč in ugled, ako vas bo za Zupansko zvezo stalo 15.000 mož Slovenske ljudske stranke, ki Vas je naše ljudstvo pri zadnjih volitvah postavilo na čelo občin! Zatorej: Ako še niste, takoj pristopite k Zupanski zvezi!

Važno za naše župane.

Tajništvo Županske zveze v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje daje članom Županske zveze na ustmena in pismena vprašanja strokovna pojasnila v vseh panogah občinske uprave. Pozivamo naše župane in občinske odbornike, da se pridno in zaplljivo obračajo na tajništvo Županske zveze, ali sami naravnost ali pa potom tajništva Slov. ljudske stranke v Mariboru in Celju, ki bosta radi posredovali. Seveda imajo pravico do odgovora samo župani in občinski odborniki, ki so organizirani v Županski zvezi. Za odgovor priložite znakom.

»Občinsko upravo«, glasilo županov, občinskih odbornikov in namestnikov, bo začela izdajati Županska zveza. Zaradi denarnih težkoč pa še tega sedaj ni mogoče. Toda dolgo Županska zveza ne bo mogla biti brez lastnega glasila. Pozivamo vse občine, da v prihodnjem občinskem proračunu vstavite v obliki podpore določeno vsoto za nameravano glasilo »Občinska uprava«, ki vam bo dajala vsa potrebna pojasnila in navodila za blagonosno vodstvo Vam izročeni občin!

Županski občinski odborniki in namestniki cejskega okrožja! Prijavite takoj svoj pristop k Županski zvezi tajništvu Slov. ljudske stranke v Celju, hotel Beli vol. Dokler ne pristopite, se tudi organizacija Županske zveze po sodnih okrajih ne more dobro izvesti. Kmalu bomo imeli okrajne sestanke Žup. zveze in takrat ustanovili okrajne odbore! Toda prej mora biti vse pripravljeno in člani priglasi! Tudi delovati bo mogla Županska zveza uspešno le tedaj, če bodo vsi naši župani, občinski odborniki in namestniki k njej pristopili. Članarino, ki znaša za vsakega člana letno 2 dinarja = 8 kron, pošljite po položnici, katero Vam je poslalo tajništvo Slov. ljudske stranke v Celju.

Občni zbor Jugoslovanske Kmetijske zveze.

se bo vršil v četrtek, dne 10. t. m., ob 10. uri dopoldan, na verandi hotela „Union“ v Ljubljani s sledečim dnevni redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo tajništva.
3. Poročilo o političnem položaju načelnika JKZ poslanca Janeza Brodarja.
4. Gospodarsko-zadružne naloge JKZ poročal bo poslanec Vladimir Pušnjak.
5. Volitev načelnika in celotnega odbora.
6. Slučajnosti.

Vse Kmetijske zveze pozivljam, da se po svojih zastopnikih obnega zboru udeležijo!

Janez Brodar l. r.

načelnik Jugoslovanske kmetijske zveze in narodni poslanec.

Most čez Savinjo pri Sv. Petru.

Na ta most čaka prebivalstvo Savinjske doline že sedem let. Med tem se je stanje sedanega provizoričnega (zasilnega) lesenega mosta tako poslabšalo, da ne prenese večje teže ko 200 kg in je mogoče po njem voziti samo s posameznimi vozovi, za težke vozove s stavbenim lesom in za tovorne in druge težke avtomobile pa je ta most nevaren. Ker pa v kljub temu dan na dan vozijo preko tega mostu, ker drugi ni na razpolago, težko obloženi vozovi in avtomobili, je nevarnost vsak dan večja, da se most celotno ali delno zruši.

V tej zadevi se je poslanec dr. J. Hohnje obrnil na ministra javnih del z interpelacijo, v kateri mu je pojasnil nevarno in naravnost obupno stanje zasilnega mosta, ga opozoril na to, da pade na državno upravo vsa odgovornost za vse nesreče, ki jih more povzročiti katastrofalen propad tega mosta, in za vso škodo, ki bo posledic prekinjenega prometa ter zahteval, da se kolikor najhitreje zgradi prepotrebni novi most čez Savinjo.

Radi Savinjskega mostu se je poslanec dr. Hohnje s pismom dne 1. oktobra t. l. tudi obrnil na Gradbeno direkcijo za Slovenijo v Ljubljani. —

Nato se je Gradbena direkcija toplo in nujno zavzela za Savinjski most z ulogo, ki jo je 18. oktobra poslala ministrstvu javnih del v Beogradu.

Gradbena direkcija v tej ulogi — med drugim poroča in priporoča tako: »Zgradba novega mostu, ki bi bil sposoben za promet s težkimi vozovi, avtomobili, je nujno in neobhodno potrebna. Gradbena direkcija je nameravala to zgradbo pričeti v tekočem letu ter je v ta namen ustavila v proračun za upravno dobo 1921-22 prvi obrok v znesku 1.000.000 K. Ostanek zadevno potrebnih se je nameraval postaviti v proračun za upravno dobo 1922-23, tako da bi se most v 1922 zgradil. Vsled preložitve upravne dobe se je pa dovolilo za čas od 1. junija do 31. decembra t. l. le sedem dni najstini kreditov dovoljenih za proračunsko leto 1920-21, tako da je Gradbena direkcija razpolagala za izrezo državnocestne gradnje le s kreditom 1.166.000 K 66 v, ki v kljub temu, da se je vse druge nujne zgradbe opustilo, še za nadaljevanje zgradbe mostu čez Muro pri Verzeju ni docela zadostoval.

V prihodnjem letu bo potrebno izvršiti pri večkrat omenjenem predmetu obsežna in temeljita popravila provizoričnega (zasilnega) mostu, zamenjava vseh mostnic, nadomestitev obeh lesenih opornikov, ojačenja z vzporami itd., ako se hoče izogniti popolnemu ukinjenju prometa na progi Celje-Trojane-Ljubljana. S projekiranimi popravili bo mogoče vzdržati promet na provizoričnem mostu najdalje še 2 leti, tekom katerih mora biti na vsak način dograjen nov most.

Gradbeni direkciji je torej časi naprosila, ministrstvo javnih del blagovolijo čimprej izposlovati za zgradbo novega železobetonskega mostu čez Savinjo pri Sv. Petru potrebni kredit v znesku 4.000.000 K ter za popravila obstoječega provizoričnega mostu kredit v znesku 250.000 K na račun investicijskih posojil.

Tako Gradbena direkcija v svoji ulogi na ministrstvo javnih del, Na ministrstvu je sedaj, da stori svoje dolžnost. Tekom dveh let, tako izjavlja Gradbena direkcija, mora na vsak način biti dograjen nov most. Rok je kratak. Torej takoj na delo! Država je z notranjim državnim posojilom dobila v roke denarna sredstva v znesku dveh milijard K. Zahtevamo, da se ta sredstva tudi uporabijo za gradnjo železnic, cest in mostov tudi v naši Sloveniji!

Dekliški tečaj za dekleta in žene celjskega okrožja.

to je sodnih okrajev: Celje, Vransko, Gornji grad, Šostanj, Slovenj gradec, Konjice, Šmarje, Rogatec, Laško, Kozje, Sevnica in Brezice, priredi Slov. kršč. soc. zveza

v nedeljo 20. novembra v Celju

(Narodni dom, velika dvorana).

Spored: Ob 8. uri sv. maša s pridigo v župnijski cerkvi.

Od 9—13. (1.) ure tečaj s sledečimi predavanji:

1. Splošna izobrazba žene in mladenke (tajnik Krajnc).
  2. Zgodovina ženskega gibanja (dr. Melita Pivec iz Ljubljane).
  3. Ženske organizacije (dr. M. Pivec).
  4. Orlice (Krošl).
  5. Dekliške zveze in njih podrobna organizacija (tajnik Krajnc).
  6. Časopisje (tajnik Krajnc).
- Ob 14. (2. uri popoldne): Večernice v župnijski cerkvi.
Ob 15. (3. uri pop.): »Mala pevka«, spevoigra v 5. dejanjih, ki jo uprizori Slov. katol. izobraževalno društvo v Celju.

Dekleta in žene celjskega okrožja! Pridite! Povabljeni pa ste tudi dekleta in žene mariborskega okrožja! Vsaka naj ima pripravljen listek s svojim imenom in natančnim naslovom.

Slovenci, zbirajte za katoliški „Tiskovni dom“!

Politični ogled.

Kraljevina SHS: Kralj Aleksander in ministrski predsednik Pašič sta se vrnila iz Pariza minuli ponedeljek. O kralju pravijo očividci, da izgleda dobro in veselo. Sedaj, ko sta enkrat v Beogradu kralj in Pašič, bo gotovo tudi zopet enkrat sklican parlament. — Ker smo v zvezi s Čehoslovaki zastražili našo mejo proti Madžarski, smo dosegli toliko, da bo Karl z vso svojo rodbino Habsburžanov odstavljen za vedno kot madžarski kralj in da bodo do zob oboroženo Madžarsko razorožili. Pač pa nam oznanja visoka antantna gospoda, da si bomo izdatke za našo delno mobilizacijo proti Madžarom plačali sami. — V bojih proti Albancem napredujemo in je komandant naše ofenzive v Albaniji general Smiljanč zasedel ono črto, katero smo imeli v svoji oblasti leta 1918. Albance podpirajo z orožjem in municijo Italijani.

Madžarska: Karlu se ni posrečilo, da bi se bil zopet vsedel na madžarski kraljevi prestol. Pritisk antante, naše kraljevine, Čehoslovaške in Rumunije na Madžare je bil tak hud, da so morali žrtvovati Karla. Karlu so nekaj dni prigovarjali ogrski najvišji politiki, naj se odpove mirnim potom zase in za vse Habsburžane kraljevi kroni sv. Stefana. Karl tega noče storiti, pač pa bodo sklenil madžarski parlament zakon o koncu kraljevske slave Habsburžanov na Madžarskem. Karla so naložili na angleško ladjo in so ga v noči od ponedeljka na torek odpeljali po Donavi proti Crnemu morju. Kam mislijo Francozi in Angleži s Karlom, danes še nižji javnosti nečejo zaupati.

Naši shodi.

Zborovanje KZ pri Sv. Križu nad Mariborom se je v nedeljo, dne 30. oktobra dobro obneslo. Navzoči so bili najboljši možje te naše stare, narodno trdnjave na meji. Shod je otvoril domači župan Teph. Za predsednika je bil izvoljen Ivan Hlebič, Govorila sta prof. Ivan Vesenjak o gospodarstvu v državi, tajnik Zebot pa o političnem položaju. Sprejele so se te le resolucije: 1. Stranki in Jugoslovanskemu klubu, posebej dr. Korošcu izrekamo zahvalo in zaupanje. 2. Ugovarjamo proti razdelitvi Slovenije in zahtevamo politično in gospodarsko samoupravo. 3. Zahtevamo takojšnjo vrnitev odvzetih 20 odstot. 4. Ugovarjamo proti novemu brezverskemu šolskemu zakonu in zahtevamo versko-pravno vzgojo. 5. Zahtevamo carine prost izvoz goveje živine in mesa. 6. Zahtevamo pomoč po suši prizadetim: odpis davka, živila za revne sloje (koruzo) ter krmo, sol otrobi za živino. 7. Cenilne komisije za dohodnino naj se takoj vpostavijo. 8. Zahtevamo, da se pogranične trupe takoj odstranijo, službo na meji naj vršijo naši sinovi.

Sv. Peter nize Maribora. Na praznik Vseh svetnikov je Kmetijska zveza in Ljudska stranka pri nas priredila politično zborovanje, ki je bilo prav dobro obiskano. Vodil ga je župan Fluher. Poslanec dr. Hohnjec je poročal o vprašanih zunanje politike, ki so sedaj na dnevnem redu. Poslušalci so z največjo pozornostjo sledili tem izvajanjem. Nato je poslanec razpravljaval o gospodarskih zadevah, o davčni politiki naše vlade, o trošarini, o napovedi vinskega pridelka in o drugih zadevah. Zborovalci so enoglasno izrekli Ljudski stranki in njenim poslancem popolno zaupanje s pozivom, naj vztrajajo v boju za pravilno in pravično ureditev naše države. Protestirali so zoper delitev Slovenije in zahtevali avtonomijo nedeljene Slovenije. Protestirali so tudi zoper postopanje financerjev, ki pregledavajo kmetijske kleti in prestikajo vse prostore.

Kat. tiskovni dom v Mariboru.

Cenjene zaupnike, ki smo jim pred kratkim doposlali okrožnico glede agitacije za naše liste, v ljudo prosimo, da nam javijo imena agitatorjev, katere so določili za razne vasi ozir. občine, da jim napravimo legitimacije. Do 15. novembra moramo

imeti že vse pripravljeno, da se potem takoj začne z delom. Le urno naprej! Vsepih ne bo izostal! Mi ne smemo po prej mirovati, dokler ne bo cela naša Stajerska prepredena z našim katoliškim časopisjem. To bo stalo veliko truda in dela, pa tolažiti nas mora pri tem misel, da opravljamo pravo apostolsko delo, da s tem rešujemo našemu ljudstvu sv. vero in krščansko zavest!

Mladenci in kršč. možje! Vi ne smete zaostati v agitaciji za naše liste Slov. Gospodarja, Stražo in Glasnik. Porabite vsako priliko v veselih družbah in pri delu in prigovarjajte tako dolgo, dokler ne pridobite novega naročnika za naše liste! Kolikokrat se po nepotrebnem izvrže denar za pijačo! Prirgajte si enkrat v letu liter vina in plačate si lahko Slov. Gospodarja za celo leto. Ako pa si prirgate tri litre, pa imate plačano celoletno naročnino za Stražo. Premislite si malo ta naš nasvet, in imeti bodele celo leto dober list v svoji hiši.

Katoliška dekleta! Marijine družbenice, članice Dekliških zvez, pripravite se na krepko agitacijo za Slov. Gospodarja, za Stražo in za Glasnik presv. Srca Jezusovega! Brezverski listi morajo izginiti iz slovenskih hiš! V vsako hišo pa morajo priti katoliški časopisi! Katoliška dekleta! Ve morate delati od osebe do osebe, ve morate v vsako hišo, da dobite za naše časopise novih naročnikov. Sveta vera zahteva od vas, da na ta način širite kraljestvo božje na zemlji! Presveto Jezusovo Srce bo vaš obilen plačnik za vaš trud. Zato pa organizirajte si takoj agitacijo, razdelite si vasi in občine med seboj, kjer bodele agitirale, kakor hitro izide poziv!

20% boni, to so potrdila o odtegnjenih 20% denarja povodom izmenjave kron za dinarje, se hvaležno sprejmejo kot prostovoljni darovi za Katoliški tiskovni dom v Mariboru. Kdaj jih bo država izplačala, se sicer ne ve, a zdaj jih lahko da vsak v dober namen, kdor jih more pogrešiti.

Tedenske novice.

Poslanci Kmetске zveze so se odpeljali dne 2. novembra v Beograd k sejama narodne skupščine.

Nevarno obolel je narodni poslanec Fr. Pišek.

Proračun izkazuje v Sloveniji kot fond za podpore v slučaju elementarnih nezgod (toča, povodenj, mraz, požar, kuga, suša i. t. d.) malenkosten znesek 1 milijon kron, za »zaupne« policijske službene potrebe (menda nadzorovanje strank, ki niso vladne) pa 8 milijonov kron. Kaj gospodarske koristi, glavno je podpirati na državne stroške centralizem!

Vsa mesta v naši državi se nahajajo v težkih finančnih razmerah in morejo le z visokimi dokladami kriti svoje stroške. Edina izjema je mesto Beograd, za katero je stavljen v državni proračun znesek 6,034.860 K za plačo uradništva, med temi »samo« 50 policijskih uradnikov. Ali bi ne bilo pravično, da se del te državne podpore da na razpolago mestom Ljubljana, Zagreb, Sarajevo, Maribor, Subotica, Split, katera pogrešajo marsičesar, kar imajo Beograjčani.

Skrb liberalcev za šolo. Akoravno imajo učitelji več ko dvomesečne počitnice, dolge božične in velikonočne počitnice, v katerih bi se lahko vršila zborovanja njihove liberalne organizacije, so si gg. liberalni učitelji iz ljubinski do šolske mladine izposlovali dopust od 5. do 15. novembra, da se morejo udeležiti svojega »kongresa« kot garda Pribičevića. — V drugih državah se tako ne trati čas, določen za šolski pouk, to je mogoče samo pri nas v svrhu utrditve — centralizma.

Ekonom, gospodarsko korito samostojnežev, je prejelo precej milijonov podpore, kateri so pa prišli v prvi vrsti v prid kranjskim agitatorjem stranke, dočim so Stajerci odriivali. Da bodo tudi Stajerci deležni dobrot Puceljvih, je ustanovil »veleposesnik« Mermolja novo zadrugo v Mariboru, v katere odboru sedita poleg drugih — slavnoznani mostarski demokrat Džamonja in »kletarski« nadzornik Zabavnik. Castitamo samostojnežev k pridobitvi ljudskega prijatelja Džamonje, ki je vreden drug hauptmana-rekvizitorja Sancina, izražamo

pa ob enem tudi veliko veselje nad spreobrnjenjem Mermolja, ki je prej vedno trdil, da zadruga oblika ni primerna za skupen nakup in skupno prodajo na veliko, ampak le delniška družba. Spreobrnjenje je pripisovati cejstvu, da more Pucelj zadrugam nakloniti velike podpore, delniškim družbam pa ne.

Jarenina in Mermolja drva in štori. Dobili smo dopis, ki označuje slabostojnega poslanca Mermolja kot cloveka, ki zna samo farbati ljudstvo. Dopis se glasi: »Gospod urednik! Kot skesan samostojnež prihajam zopet na za k naši edino pošteni stranki, t. j. h Kmetiski zvezi, in vas prosim, da priobčite to moje pisanje v »Slov. Gospodarju.« Bilo je na dan Vseh Svetih leta 1919. Zjutraj po rani maši se je tedanj naš oboževatelj Mermolja razkoračil pred jareninsko šolo in je to-le razglasil: »Kdor hoče dobiti za zimo dovolj drv in listja za stelo iz veleposesniških gozdov, naj se sedaj takoj oglasi v šoli, kjer bom vsakega zapisoval. Dobil bo vsakdo, kdor je potreben in se da vpisati. Za viničarje in male posestnike je naj razpolago dovolj storov.« Ker je pri nas v reninski okolici malo gozdov in veliko pomanjkanje drv ter stelje, smo se kar drenjali za Mermoljem v šolo. In vertovski Ivan nas je zapisoval ter obljuboval vse, kar je kdo želel. Seve smo morali vplačevati članarino za »Samostojno kmetijsko stranko« in za naročnino za njegov lažnjivi »Kmetijski list.« Nam revežem je Mermolja izvabil marsikateremu zadnjemu kronico. Upali smo, da nam bo ta glasni mož res kaj pomagal. A zaman smo čakali in še danes zastoj čakamo na obljubljena drva, listje in štorje. Pezneje smo izvedeli da je Mermolja samo radi tega tedaj tako obljubljal drva, da bi odvrnil ljudi od shoda, ki ga je ta dan imela Kmetiska zveza v Jarenini. Vsi tisti, ki smo se tistokrat podpisali Mermolju in verjeli njegovim hinavskim in lažnjivim obljubam, vprašamo ga danes: »Ti si nas vodil za nos. Lagal si nam. Mi smo ti verjeli ter capljali za teboj. Danes vidimo, da te ni druga, kot sama farbarija. Sam si si pripomogel s svojo »Samostojno« do stotisočakov, zredil si svoj trebuh, postal si prevzet in ljudstvo te je spoznalo. Mi viničarji in posestniki te obtožujemo, da si nas samo farbali. Glej, da kmalu zgineš tje dol v tvojo vrtjo!« — Dostavek ureduštva: K temu pismu nimamo ničesar dostaviti, ker pove pismo samo dovolj.

Urek za republiko. Na svojem shodu v Imenem 16. oktobra so Ureku, ki je hvalil sedanj kapitalistično in absolutistično vlado, zborovalci očitali, da so samostojneži pred volitvami ljudstvu obljubljal republiko. Urek je to odkrito priznal, češ: Res, da smo obljubljal republiko, to pa zato, ker je bilo med ljudstvom tako razpoloženje in drugače nismo mogli med ljudstvo.

Drofenik, kričavi poslanec Slabostojne je po Dravski dolini meseca oktobra lazil od sejma do sejma in kričal, naj živinorejci ne prodajajo živine, ker bo Samostojna preskrbela kupce, ki bodo plačevali živino po 20—30 K 1 kg žive teže. Drofenik je nas živinorejce nafarbal, odpihal jo je iz Dravske doline, a kupce ni. Za samostojno politiko in lažjo lazi nesreča za naše ljudstvo.

Financarji in napoved vina. Ponekod kažejo financarji veliko zanimanje za kmetске kleti in za vse sode in posode, kjer se shranjuje letošnji vinski pridelek. Napovedi posestnika o količini pridelanega vina kratkotalo ne verujejo, marveč kakor neverni Tomaži pregledavajo kleti, preiskujejo vse sode in posode, merijo količino vina ter skrbno delajo zapiske. Kmetje so vsled tega jako nevoljni, ker naredba o trošarini na vino in o napovedi vinskoga pridelka samo predpisuje, da naj vinogradniki bližnji finančni oblasti napove pridelano vino, ne določa pa, da financarji ne smejo kmetom in njihovim besedam verovati. Na shodu Kmetске zveze v Št. Petru nižje Maribora dne 1. novembra so se kmetje o postopanju financarjev bridko pritoževali. Poslanec dr. Hohnjec jim je dal potrebna pojasnila in navodila. Kmetje so v posebni resoluciji odločno protestirali zoper postopanje financarjev v kmetskih kletih.

Slovenske sinove odpustčajo, tuje nastavlajo. Zadnje dni je bilo odpustčenih na Slov. Stajerskem nad 200 slovenskih sinov-invalidov, ki so vršili

lot finančni stražniki službo na naši severni državni meji. Namesto njih je beogradska vlada poslala tužce — Wranglovce.

Kako »delujejo« pogranične čete ob meji. Na praznik Vseh svetnikov popoldne okoli 1/3 ure sem šel s svojim sinčkom iz Ceršaka, kjer sem bil na obisku pri svoji sestri skozi gozd prot Št. Ilju. Ko pridem do potoka, stojita tam dva Wranglovca. Jaz mirno nadaljujem svojo pot. Kot obseden skoči eden od obeh pograničarjev k meni in zafuli neke besede v tatarskem jeziku. Obstoim. Vprašam, kaj bi rad, Nato pristopi drugi in mi nemško reče, da moram njima izročiti površnik, ai sem ga nosil na roki, češ, da sem ga najbrž vthotapil. Odločilo sem ugovarjal in sem Wranglovcu pomolil pod nos izkaznico. K sreči sem imel pri sebi v cirilici pisano staro člansko izkaznico novinarskega udruženja. Ta izkaznica mi je otela mojo suknjo. Moj sinček je poleg mene ves preplašen jokal, misleč, da mi bo oduren Wranglovec storil kaj hudega. Drugi ljudje so mi pripovedovali, da si iz Ceršaka posebno ženske ne upajo same ali skozi gozd, ker niso varne pred pograničnimi trupami. Franjo Zebot.

V Sloveniji rabiimo mnogo cest, kakor n. pr. ceste Kapla—Sv. Ožbalt, Crna—Gornjegrajski okraj, Zibika—Pristava itd., treba mnogo popravil cest, katerih ne zmorejo lokalni faktorji, zato se pričakuje pomoč od države. Proračun za leto 1922 pa pravi da je določeno za zgradbo in popravilo cest in za druge zgradbe v Srbiji 718,560.200 K, za iste potrebe v Sloveniji pa le 37,020.750 K. Določeno je za cesto Št. Ilj—Velka—Apaška kotlina 2,500.000 K, za podpore cestnim odborom 5,000.000 K, za izvanredne zgradbe 3,000.000 K, za zgradbo mostov 600.000 K, za vzdrževanje cest 3,300.000 K, za nadaljevanje zgradb v krajih, ki so bili dosedaj okopirani, 2,300.000 K. Z ozirom na lego Slovenije ob meji države, z ozirom na velik pomen prometnih sredstev za celo narodno gospodarstvo moramo zahtevati, da se več stori za povzdigo prometa v Sloveniji.

Za zgradbo državne ceste iz Št. Ilja proti Mariji Snežni je v državnem proračunu za l. 1922 svoto 2 1/2 milijona dinarjev. Cesta je že trasirana, načrti so gotovi tako da se bo lahko začela graditi že to zimo ali vsaj prihodnjo spomlad.

Odborova seja mariborskega orlovskega okrožja se vrši v petek, dne 4. t. m. zvečer ob 8 uri v društvenih prostorih. Radi važnosti naj se odborniki te seje sigurno udeleže.

KZ celjskega okrožja poslali smo vam te dni nabiralne pole za leto 1922 z navodili. Opozarjamo in pozivamo vas, da navodila natančno in do določenega roka izvedete! Do 1. decembra mora biti nabiranje članov za leto 1922 dovršeno, članarina 4 K za leto 1922 plačana! 11. decembra imajo vse Kmetске zveze celjskega okrožja občni zbor, na katerem volijo nov odbor po ravnokar doposlanih navodilih! Ako krajevne Kmetске zveze ne bodo storile svoje dolžnosti, tudi okrožno tajništvo ne more čudežev delati! — Braz reda in discipline in točnosti ne bomo imeli nikoli dobre organizacije! In vendar nam je tako potrebna! Pridno delujoče krajevne podružnice KZ našo organizacijo kar tiščijo naprej, da je veselje! Malomarne podružnice pa so največja zavira Kmetске zveze in povzročajo organizaciji mnogo nepotrebnege dela, zapravljenega časa in izgubljenega denarja! Pridne organizacije bodo zapisane v zlate bukve, malomarne pa v črne knjige KZ. Iz obeh se bodo čitala njih imena na dan občnega zbora! Zatorej: Brž veselo na delo.

Tajništvo Slov. ljudske stranke in Kmetске zveze v Celju 1. daje članom Kmetске zveze — ljudske stranke pojasnila glede davkov, vojaščine, pravnih, sodnih in drugih zadev; pove tudi, na katero oblast se je v posameznih slučajih treba obrniti. — 2. Posreduje pri vojaških in civilnih oblastih. — 3. Sporoča našim poslancem želje in zahteve ter prošnje posameznikov. — Če pridete v Celje in potrebujete nasveta ali pomoči, oglasite se v Tajništvo Slov. ljudske stranke, hotel »Beli vol« I. nadstropje.

Zmaga na Polzeli. Pri ponovnih občinskih volitvah na Polzeli v Savdolini je Slov. ljudska stranka sijajno zmagala nad vsemi nasprotniki. SLS ima 10 odbornikov, nasprotniki pa samo 6. Čestitamo zmagovalcem!

† Opat Franc Ogradi. V soboto dne 29. oktobra je preminul v Gospodu v visoki starosti 85 let, zlatomašnik, opat in mestni župnik celjski mil. g. Franc Ogradi. Rojen v Gornjemgradu, kot sin kmetских starišev, ga je naš nesmrtni Slomšek leta 1860 psvotil v mašnika. Kot kaplan je služboval v Konjicah od leta 1861—1866, kjer se ga še sedaj stari ljudje spominjajo kot nad vse delavnega, ljudomilega in ljubeznivega duhovnika, ki je našel za vsakega, še tako velikega roveža kako tolažilno besedo. Iz Konje je prišel za kaplana v Zusem, leta 1868 pa kot mestni vikar v Celje, kjer je bil do leta 1875, ko je bil imenovan za špirituala v mariborsko bogoslovnico. Leta 1882 je postal stolni kanonik in ravnatelj mariborske bogoslovnice. Leta 1890 je postal opat in mestni župnik celjski, katero službo je opravljal 31 let potri do svoje smrti. Rajni opat je bil duhovnik po božjem Srca, dika lavantinske duhovščine, posebitnega ljubezen do Boga in svojega naroda, bil je mož dela za božje kraljestvo. Vzoren kot duhovnik je bil tudi kot slovenski rodoljub. V skrajno težavnih razmerah je bilo njegovo delovanje v Celju, kjer je versko in narodno odpadništvo ovetelo tako bujno, kakor menda v nobenem drugem mestu stare Avstrije. Ves naval nemškutarstva in protestantizma je ravnal v Celju najljubejše butal ob naš slovenski narod in ravno v teh težavnih časih je rajni opat stal junaško na braniku za naše verske in narodne svetinje. Nikdar in pri nobeni volitvi se ni svojemu narodu izneveril, vsled česar so bile vse sulice celjskega nemškutarstva naperjene proti njemu. — Toda kot delaven, ljubeznjiv in preprost mož je bil celo od naših najhujših narodnih in verskih nasprotnikov visoko spoštovan. Pogreb rajnega opata se je vršil pretekli pondeljek. Takšnega pogreba staroslavna Celje že več desetletij ni videlo, 86 duhovnia sobratov ga je spremljalo na zadnji poti. Kondukt je vodil mariborski stolni prost mil. g. dr. Matek, ob asistenci dveh stolnih kanonikov. Iz staroslavnega Ptuja je prihitel na pogreb tamošnji inful. prost mil. g. Jurkovič, iz Konje arhidijakon mil. g. Frano Hrastelj, iz Smarja tamošnji kanonik in dekan Bohane in še več drugih. Spreveda se je udeležilo na stotine iz domačih župnije, da izkaže svojemu priljubljenemu dušnemu pastirju svojo globoko spoštovanje in hvaležnost. Blagemu pokojniku, vzorduhovniku svetila večna luč, na svidenje nad zvezdami!

Vrta žena umrla. Posestnica Julijana Bregant iz Nebove pri Sv. Petru je v nedeljo 30. oktobra ko je šla od rane maše se je pri Senčnikovi kapeli zgrudila in obležala mrtva. Zapuščica moža, vrlega našega pristaša in več otrok. Pogreb se je vršil dne 1. nov. ob veliki udeležbi na pokopališče pri gorski Materi. Svetila rajni večna luč!

Nov društveni dom so zgradile naše organizacije pri Sv. Miklavžu pri Ormožu. Vsa tamošnja naša društva bodo razvila sedaj živahno delavnost. Ponosni smo na naše požrtvovalne in in delavne somišljenike pri Sv. Miklavžu.

Dinarska veljava na položnicah. Ministrstvo za pošto in telegraf je izdalo naredbo, po kateri je od 1. novembra 1921 treba izpolniti položnice postno-čekovnega urada v Ljubljani v dinarski in ne kronski veljavi. Finančna delegacija naznanja sedaj vsem davkoplacovalcem, ki so prejeli položnice za plačilo davkov v kronski veljavi, da so te položnice veljavne, ako stranke na sprednji strani napisane kronske zneske tako prečrtajo, da ostanejo čitljivi, nad njimi pa napišejo odgovarjajoče zneske v dinarjih. — Kronsko vinarске zneske je zaokrožiti, ako niso s 4 deljivi, navzgor, n. pr. 33 vinarjev = 9 para, 115 K 75 vin. = 28 din. 94 para. Poštna uprava je podrejenim poštnim uradom zaukazala, da morajo strankam po možnosti iti na roko.

Zmaga v Ljutomeru. Pri volitvi za cenilno komisijo za polit. okraj Ljutomer je Slovenska ljudska stranka sijajno zmagala. Naši kandidati Jakob

Rajh, Jožef Rep, Janez Lancič, Jakob Stuhec, Ferdo Magdič in Janko Pelcl so dobili 262, verizniški kandidati Samostojne pa samo 105 glasov. Cestitamo vrlim Prlekom, da s pogubonosno Samostojno pri vseh volitvah tako korenito pometajo!

V cenilno komisijo za politični okraj Ptuj so bili izvoljeni gg. Martin Šegula iz Moškajnc, Robert Košar iz Sv. Bolfenka pri Središču (oba pristaša SLS) ter Jurij Topolovec iz Ptujske gore (SKS). Za namestnika sta bila izvoljena našinca Franc Napast od Sv. Lovrenca na Dr. polju in Anton Meško iz Lahonc pri Sv. Tomažu (SLS) ter Januš Windiš (SKS). SLS je dobila v vseh treh sodnih okrajih (Ptuj, Ormož, Rogatec) 214, združeni nasprotniki pa 155 glasov. Da sta bila izvoljena Windiš in Topolovec, je krivo to, ker naša kandidata iz rogaškega okraja nista bila vpisana v imenik, dasiravno sta davkoplačevalca.

V cenilno komisijo za politični okraj Konjice so bili z 200 glasovi izvoljeni kot člani kandidati SLS in sicer: Anton Toman, župan in posestnik, Konjice okolica; Franc Krajnc, posestnik, Loče; Anton Leskovar, župan, Oplotnica, kot namestnik pa Karol Mastnak, posestnik, Ljubnica. Ostala dva namestnika pripadata nasprotni stranki, ker naša dva kandidata gg. Obrne in Kuster nista bila vpisana med volilce. Znamenje, da davčne oblasti znajo predpisovati visoke davke, a v volilni imenik naših mož nimajo časa vpisati. — Samostojni in liberalci so v konjiškem okraju dobili 40 glasov. Zavednim možem častitamo k lepi zmagi!

Vsled pomankanja mrtvaške krste. Pišejo nam iz Sladke gore: Posestnica Roza Karlinc pri Sv. Mihaelu, občina Sladkagora, je našla 5. t. m. svojega moža v listjaku, kjer je navadno spal — mrtvega. Da si prihrani stroške za rakev, ga je dva dni na to, s pomočjo svojega sina Ignaca, naložila na voziček, pokrila s koruzno slamo in ga s kravami zapeljala v mrtvašnico na Sladkogoro. Pri zaslisanju se je izgovarjala, da jo vse sovražijo in ji zato nikdo ni hotel napraviti mrtvaške krste.

Samomor. Poročilo iz St. Jurja ob juž. žel. Dne 11. t. m. je našel 15 letni sin Franc svojo mater vdovo Katarino Kukovič mrtvo v sobi. Ko je bila v sobi sama, se je obesila. Vzrok samomora je baje neka tožba, ki jo je imela s sosedom. Že 14 dni pred samoumornom je rajna bolehal na umu.

Nevarna igrača. V noči od 13. na 14. okt. so neznani storilci med postajama Šmarje pri Jelšah in Mestinje spustili v tir progovni voziček na cestnem prelazu. Ko je drugi dan 14. t. m. pripeljal osebni vlak in strojevodja zaradi goste megle ni mogel pravočasno opaziti progovnega vozička na tiru, je vlak z vso močjo tčil v voziček, ki je odletel iz tira. Ranjen ni bil nihče, poškodovana sta samo snežna pluga pri stroju in voziček.

Smrtno je ponesrečil 13letni Janez Grobin v Oslešici pri Žusmu je šel 15. oktobra okoli 10. ure od doma in rekel, da gre k svojemu stricu. Par ur pozneje so ga našli mrtvega, pod približno 3 metre dolgim stesanim brunom. Fant je najbrž hotel bruno zvaliti v dolino in se pri tem ponesrečil.

Najden utopljenec. Dne 16. t. m. je našel 7letni pastir Anton Gobec v potoku v bližini Mestinja mrtvo truplo, okoli 50 let starega moškega srednje postave. Utopljenec je bil umobolen in se je že več dni prej klatil po Mestinju.

Najdenka. Novica iz Celja. Dne 6. t. m. sta dve neznanji ženski pustili na hodniku tukajšnje javne bolnice na klopi 4letno deklico in odšli. Usmiljenke se poleg otroka na klopi našle listič z vsebino: »Prosim lepo Vas usmiljenjal Sestre, sprejmite tega otroka za svojo hčer, ker jaz ne morem več z njim živeti. Doma nimam, v službi me z otrokom tudi nečejo, zato Vas še enkrat prosim vzemite jo za svojo. Ime: Slavica, stara 4 leta 3 mesece.« Deklico so začasno obdržali v bolnici.

Sumski požari na Balkanu. Listi poročajo, da se širijo v Srbiji in Bolgariji požari v tankajšnjih gozdovih. Na planini Kukaviči gori 300 hektarjev obsegajoči kompleks gozdov. V državni sumi na Crnem vrhu je pred par dnevi izgorelo 2000 kubičnih metrov gradbenega lesa. Velikanska je škoda, ki jo je napravil požar v drž. sumi Tekija (negotinski okrug, Srbija). Na planini Veliki Jasčebac še do danes niso ugasili ognja. O velikih požarih okoli Skoplja nam poro-

čajo listi iz Srbije. Istotako javljajo iz Sofije, da so izbruhnili ogromni požari v vzhodnem delu planine Balkan. Za gašenje požarov so Bolgari mobilizirali armado.

Tudi znak visokega ugleda. Zagrebške »Novosti« prinašajo v št. 292 vest, da namerava agencija »Orient-ekspres« izločiti našo državo pri zvezi Pariz-Carigrad ter vprašanje tranzita tako rešiti, da bi vozil ta vlak čez Avstrijo, Ogersko, Rumunijo in Bolgarijo, skozi Jugoslavijo pa ne, ker prihajajo družbi dan na dan pritožbe proti postopanju naših carinskih in policijskih organov. Inspektor agencije za SHS je bil radi tega poklican v Pariz, da poda svoje mnenje in da prisostvuje končni odločitvi. Izid tega posvetovanja še ni znan. Značilno za naše razmere je pa to, da se vsak tujec, ki potuje po naših krajih, pritožuje čez policijo in carino. To ruši naš ugled in dela škodo v političnem in gospodarskem oziru.

Razbojništvo v Istri. Iz Rovinja poročajo o strahovladi razbojniške tolpe nekega Stokoviča, ki je postal naravnost strah italijanskih karabinjerjev. Stokovičeva neusmiljenost in velika spretnost, s katero vodi svojo četo, je uprav neverjetna. Stokovič sam poveljuje, njegovi pomagači pa izvajajo njegove odredbe. Zandarmerija zasleduje Stokoviča in njegove kumpane že celi dve leti in jih še do danes niso vjeli. Tržaški listi svetujejo, da se naj nagrada na Stokovičevo glavo poviša od 1000 na 10.000 lir. Jugoslovani so mnenja, da italijanske oblasti puščajo Stokoviča radi tega v miru, da bi na ta način trpelo slovensko prebivalstvo Istre. Stokovičevi banditi so izvršili že večje število umorov. Govori se, da so umorili krog 50 ljudi. Sedaj uganjajo Stokovičevi ljudje svoja zverstva v bližini mesta Rovinja.

Železniški promet v Berlinu. O železniškem prometu v Berlinu nam nudijo službeni podatki sledečo sliko: Za daljni promet iz Berlina služi dnevno okoli 300 vlakov, ki prevažajo nad 55.000 potnikov. V gornjem številu je vračunanih 100 brzovlakov. Promet v mestu in predmestjih vzdržujejo z 2200 vlaki cestne železnice, ki prevozi dnevno 1 en pol milijona ljudi. Ob praznikih, osobito o Božiču in Veliki noči se zvišuje število potnikov v mestu na 2 milijona.

Gospodarstvo.

Vinogradništvo.

Vinska trgatav je končana in iz vseh krajev nam javljajo vinogradniki, da so z množino pridelka zadovoljni. Povprečno lahko računamo z dvakratno količino lanskega pridelka. V drugem tednu meseca oktobra in po zneje brani mošči so kazali 18—22 stopinj sladkorja pri mešanih vrstah, sortirano grozdje pa 21—24 stopinj. Pred oktobrom ali prve dni oktobra brani mošči so imeli povprečno 16—19 stopinj sladkorja. Ker so mnogi prerano brali, leži precej tega kislega blaga po pivnicah in kvaži v splošnem izvrstno kakovost letošnjih poznih trgatav.

Vinska kupčija se pričena. Zastopnik Gospodarske zveze iz Ljubljane je nakupil te dni v Slov. goricah več vagonov letošnje izborne vinske kapljice. Cene vinu v Slov. goricah se sučejo med 20—25 K liter.

Vinske cene. Pod 20 K se težko dobi mošt boljše kakovosti. Povprečna cena je 22 K. Fino, sortirano blago se kupuje po 25—30 K. Kupčija je precej živahna, ker se pričakujejo še višje cene vsled padanja valute.

Alkohol svojega vina si lahko vsak izračuni, ako si je stehal mošt. Za prakso zadostuje, ako vinogradnik ve, da da vsaka stopnja (grad) sladkorja po klosterneburški tehtnici 0,6 stopinj alkohola. Ako je tehtal mošt 18 stopinj, bo imelo vino 0,6 krat 18 = 10,8 stopinj alkohola. Mošči, ki so kazali 21 stopinj sladkorja bodo imeli 0,6 krat 21 = 12,6 alkohola. Ker bodo vinski kupci po pretakanju preizkušali in kupovali vina po alkoholnih stopnjah (gradih) je dobro, ako si zna vsak vinogradnik vsaj približno izračunati moč svojega vina, da ne bo opeharjen.

Mošči, ki smrdijo po žveplu se

naj takoj po končanem vrenju prefočijo v dobro zažveplan sod. Vsled žveplanja grozdja je prišlo žveplo v mošt in pri vrenju se je razkrojilo ter dalo vinu več ali manj neprijeten duh po gnilih jajcih. Pri pretakanju je treba paziti na to, da pride vino kolikor mo goče z zrakom v dotiko. Ker je po kletah navadno slab zrak, se naj pusti klet pred pretakanjem nekaj časa odprta, da se prezračí. Kdor nima razprašilnika, pa naj pri pretakanju pipo tako odpre, da se bo mošt razpršal. Ako teče skozi pipo v navadnem debelem curku, pride premalo zraka do vina in ono se ne more zadostno prezračiti. Sod, v katerega se vino pretoči, mora biti zdrav in popolnoma snažen in dobro zažveplan. — Marsikateremu se bode čudno zdelo, da se mora po žveplu smrdeče vino pretakati v — zažveplan sod, da izgine neprijetni duh. Vendar pa uči kemija, da vpliva v sodu sežgano žveplo ugodno na tako, po žveplu smrdeče vino.

Žveplanje se že precej čuti v letošnjih moštih. Lanski katastrofalni upliv oidija (pepela) na izid bratve je povzročil, da so vinogradniki postali previdni in da so letos prav pridno po 4, 5, 6 krat žveplali. Ker pa ni bilo dežja, je žveplo neizprano ostalo na grozdju in je sedaj prišlo v mošt, kjer se razkrajja. »Slov. Gospodar« je že pred bratvo opozarjal vinogradnike na to dejstvo in je svetoval, naj se mošči pretočijo tekom 24 ur.

100 kg grozdja, da povprečno 68 do 70 litrov mošta.

Škoda prizadeta po letošnji suši se bo upoštevala pri odmeri dohodnine za leto 1922. Poslanec Kmetijske zveze dr. Hohnjecu je namestnik finančnega ministra dr. Krizman naznanil z dopisom dne 14. oktobra 1921 z ozirom na njegovo vprašanje, kaj hoče vlada storiti v pomoč po suši prizadetim: »V pogledu dohodnine se bo oiajšava v tem oziru od suše prizadetim napravila za leto 1922, ker se bo dohodnina za to leto odmerjala po stvarnih dohodkih leta 1921.« Pripočemo našim ljudem, da si ta odgovor finančnega ministrstva dobro zapomnijo. Pri napovedi dohodkov leta 1921 za odmero dohodnine v letu 1922 se naj vsakdo, ki mu je suša ugonobila pridelke, sklicuje na to ministristvo pismo poslancu dr. Hohnjecu. — Shranite si to in zadajo številko Slov. Gospodarja ter si to notico podčrtajte z modrim svinčnikom.

Mariborski okrajni zastop za prizadete po suši. V seji mariborskega okrajnega zastopa dne 28. p. m. se je sklenilo, poslati okrajnemu glavarstvu na tozadevni dopis spomenico sledeče vsebine: Država naj bi priskočila po suši prizadetim v mariborskem okraju na pomoč, ker se je po vsem okraju pridelalo le malo sena in nikakšne otave. Za živinorejce naj se preskrbi cenejša dobava sena, slame, živinske soli ter po možnosti tudi sladnih kali iz pivovaren Posebej naj bi se oziralo na občine, ležeče na desnem bregu Drave. V omenjenih občinah je lansko leto toča pobila pridelke, letos pa je suša napravila ogromno škodo. Posebno so prizadeti kmetijski delavci in viničarji ter najemniki, katerim je suša uničila skoraj vse, tako da se nahajajo v najhušji bedi. Najbolj je po suši prizadeta svinjereja, ki je bila na Ptujskem polju dobro razvita. Letos ni repe, ni korenja in tako je izpadla glavna krma za svinje. Občinam na Dravskem polju naj bi se priskočilo z dobavo koruze po znižanih cenah na pomoč. Prebivalstvu mariborskega okraja naj se omogoči nabava potrebne masti po znižanih cenah. Pomoč države je nujno potrebna.

Zvišajte zavarovalnino! Zavarovanje zoper ogenj je danes, ko so stavbe tako grozno drage, in se požari dan za dnevom širijo, velike važnosti. Ljudje imajo svoje hiše in premoženje zavarovano za skrajno nizke svote. Pozivamo vse našince, da takoj povišajo zavarovalno svoto. Povišek zavarovanja je zakonito dovoljen tudi pri drugi zavarovalnici. Kdor je torej zavarovan še pri kakih tujih zavarovalnih družbah, naj se takoj zavaruje pri edini slovenski in najmočnejši zavarovalnici na našem jugu, to je pri »Vzajemni zavarovalnici zoper ogenj v Ljubljani«. Ta edina domača zavarovalnica ima svoje zastopnike že

skoro po vseh župnijah. Za take, ki ne vedo, kje je zastopnik »Vzajemni« pa oskrbi iz prijaznosti vse potrebno glede povišanja zavarovalne svote ali novega zavarovanja: Tajništvo Slov. ljudske stranke v Mariboru, Cirilova tiskarna, I. nadstropje. Vposlijite staro zavarovalno polico ali knjigo, mere poslopja (dolžino in širino) ter navedite, za katero svoto zavarujete. Po-vejte to tudi svojim prijateljem.

Mariborsko sejsko poročilo od 25. oktobra. Prignalo se je: 5 bikov, 141 volov, 323 krav, 12 telet in 7 konj. Skupaj 488 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli od 14—17 K, poldebili voli od 12—14 K, plemenski voli 10—12 K, bikovi za klanje 9—10 K, klavnne krave debele 12—14 K, plemenske krave 7—12 K, molzne krave 12—16 K, breje krave 12—16 K, mlada živina 7 do 12 K, teleta 11—14 K, svinje plemenske 28—32 K, 1 kg žive teže. — Svinje poldebela za zakol 1 kg mrtve teže 34—38 K. Krave za klobasarje en kg žive teže od 5.50 K do 7 K.

Sejsko poročilo. Na svinjski sejem v Maribor dne 28. 10. 1921 se je pripeljalo 401 svinjo in 4 koze. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 3 do 4 tedne stari komad 80 do 100 K, 5—6 tedne stari 150 do 200 K, 6—8 tedne stari 280 do 350 K, 4—6 mesecev stari 700 do 800 K, 8—10 mesecev stari 900 do 1400 K, prašiči 1 leto stari 1800—2000 K, poldrugo leto stari 2500—3500. Plemenske svinje za 1 kg žive teže 28 do 28 K, polpitane svinje za 1 kg mrtve teže 34 do 36 K. Koze komad 120 do 250 K.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg K 22— do 24—, II. vrste 1 kg K 18— do 20—. Meso od bikov, krav, telic 1 kg K 16—. Telečje meso I. vrste 1 kg K 18—, II. vrste 1 kg K 16—. Svinjsko meso sveže 1 kg K 32—.

Jesenska setev. Gospodarski nadzornik K. Popovič iz Ogulina na Hrvatskem priporoča radi letošnje suše in preteče ostre zime — plitvo setev. Ker se je letošnja setev radi suše zavladevala, pridejo posevne — še mlade in nežne — v ostro zimo. Plitvo pa se naj seje radi tega, da ne bi globlje zagrnjeno seme trpelo v rani pomladi, posebno takrat, kadar nastopajo solnčni dnevi. Popovič namreč zadržuje, da je klica globoko zagrnjenega semena nenavadno dolga. Gornji konec se nahaja v odgreti, topli zemlji, seme pa leži v zmrazjeni plasti. Kadar se pa temperatura menja, posebno zjutraj ali ob večerih, se gornja plast kaj rada dviga in pri tem se navadno potrgajo klice v sredini. Za plitvo posejane setve ta nevarnost ne pride tako v poštev, ker se je biljka dobro vkoreninila in jim »klobučaje« zemlje ne more toliko škodovati. Bilje bi umestno, ako bi se o tem natančneje razmišljalo.

Kako je pripravljati žito za setev. Pol kilograma bakrene galice se naj razlopi v 100 l vode en dan pred »pripravljanjem.« Seme naj se v tej raztopini dobro pomeša. Snetljiva zrna, ki plavajo na površini, je treba odstraniti. Seme naj ostane v raztopini približno 12 ur. Nato je treba vodo odiliti, seme posušiti in posejati. — Kdor nima galice, naj vzame 1 kilogram 40% formalina, ki se dobi v lekarni ali drogeriji. Ta formalin se pa razlopi v 250 litrah vode (pri ovsu je vzeti 350 l, ker je oves veliko bolj občutljiv nego pšenica, rž ali ječmen). V tej raztopini pa naj ostane seme le samo 10—15 minut. Na ta način na vlaženo seme se naj spravi na kup in pokrije z vlažnimi cunjami. Pokrito seme naj leži tako kakih 6—8 ur. Se nato se naj seme razgrne in posuši. Za vsakih 50 kg semena je treba pripraviti okoli 60 l tekočine.

Sest vagonov zalja (v glavah) je dospelo dne 30. oktobra iz Češke v Maribor. Kg pride na 8 K. Na Češkem imajo letos izborna letino, ker so imeli več dežja kot pri nas. Tudi sladkorna pesa je zelo dobro obrodila.

Jabolka stanejo na mariborskem trgu 1 kg 12—14 K.

Kaj je z železnim drobižem? Član Jugoslovanskega kluba poslanec Skup. je vprašal finančnega ministra, kaj je z našim železnim drobižem bivše Avstrije. Minister mu je odgovoril, da vsled pomankanja kovanega drobiža ne kaže vzeti iz prometa kovani drobiž in se 20vinarski novci lahko oddajo pri ura.

dih v gotovi množini kot tudi v zasebnem prometu.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 305-308 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 9 jugoslovanskih kron, za 100 francoskih frankov 2.240-2.250, za 100 nemških mark 180 do 182 in za 100 laških lir 1.230-1.240 naših kron.

Dopisi.

Sv. Peter niže Maribora. Ob priliki blagoslavljenja Ferlinčevega križa v Trčovi so darovali gostje za Dijaško kuhinjo 300 K.

Ploderšnica pri Sv. Jakobu. Občani občin Ploderšnica, Velka, Gornji Gasteraj, Malna in Sv. Jakob smo zelo hvaležni načelniku okrajnega zastopa v Mariboru, g. dr. Josip Leskovarju, da se je po njegovih zaslugi začela graditi tolipotrebna okrajna cesta Velka-Ploderšnica-Malna. Tako bomo imeli iz tega zapuščenega in blatnega kota vendar dobro cestno zvezo. — Več občanov iz Ploderšnice.

Sv. Anton v Slov. gor. Vojska je marsikaj spremenila, a spremenila je veliko več na slabo, kakor na dobro. Krivica se je delala v vojski in izven vojske, zato menda nekateri ljudje mislijo, da tako naj gre naprej. Taki nočejo vedeti, kaj je moje in tvoje, kaj je prav in kaj neprav itd. Tatovi se pojavljajo čedalje pogosteje. Med drugim so v naši župniji dne 10. okt. pokradli po dnevi na treh krajih, v Cogetincih, Stanefincih in Andrencih raznih reči v približni vrednosti do 50.000 K. Bili so povsod eni in isti in steer ne domačini, ampak od tod dve do tri ure daleč doma. A kaki so ti ljudje? Trije 15-19 letni fantalini, med temi celo taki — kakor vedo ljudje povedati — ki so bili že večkrat celo do sedemkrat zaradi tatvine pred kaznovani. Tako delati se že niso naučili, da bi se zamogli trajno preživeti krasti pa znajo že prav dobro. Pa saj ni čuda, ko imajo take stariše, zlasti matere, ki znajo še boljše tajiti in skrivati, torej hudobijo še najboljše podpirati. Kakor se je pokazalo, tem čukom dišijo najbolj žepne ure in de-

nar; pa, kolikor je do zdaj znano, do denarja niso prišli, pač pa so pri eni htiši „tri vure fal kupili“. Posrečilo se je domačim orožnikom, da se uzmoviči niso dolgo veselili bogatega enodnevnega uspeha, že tretji dan sta 2 bila izročena roki pravice, tretji pa bi moral ravno nastopiti že prej zaslužene kazni, zato se ni bati, da bi prišel v zgubo. K vsemu temu je treba res prave orožniške „spretnosti“ in stanovske požrtvovalnosti, da so se storileci tako kmalu izsledili. Zato zasluži g. orožniki pri Sv. Antonu v Sl. goricah, zlasti še g. stražmojster, ki je tukaj igral glavno vlogo, splošno pohvalo. Zelo je le še da bi se posrečilo vsak tak slučaj takoj razkriti ozir. storilce dobiti, potem bodo tatovi v dohledni dobi morali svoj „kšeti gor dati“ in svojo obrtno pravico pri merodajnih oblastvih odpovedati.

Sv. Lenart pri Veliki Nedelji. Iz katoliške Cerkve je izstopila Franciška Megla, hčerka našega nadučitelja in sestra Milana Megla, učitelja pri Veliki Nedelji. Katoliške Cerkve ne bo konec, če odpadajo gnile veje, pač pa je žalostno, da taka žlahta odgojuje naše otroke.

Griza pri Celju. Od nas se poslavlja dolgoletni in mnogozaslužni organist g. Anton Ruper. Bil je izborni agitator pri volitvah, bil je spreten režiser kri igrar, katere je uprizorjalo naše bralno društvo, bil je izurjen in navdušen predsednik naše orlovske organizacije. Kljub svojemu tihemu in mirnemu značaju je imel med liberalci sovražnike, ki so ga zalezovali kakor zalezujejo vsakega našega pristaša. Pri tej priliki omenimo gostilničarke Piki, ki nosi velik zvonec med grižkimi liberalci. Ta vdova nastopa proti nam iz enostavnega razloga, ker njen žep nima nobenega profita od nas. Učiteljstvo n. pr. deluje z vso paro za žep gostilničarke Piki. Od prvega do zadnjega vsakega meseca ji nosi svojo plačo, prireja igre in vrtno veselice, pri katerih ima — Pikkla bogato žetev. Pa še je pre malo. Pikkla v polni meri tega ne upošteva. Če n. pr. pride kak nov učitelj v Grizo, bi moral prenočevati na goli-

slami na kakem kozoleu, ako bi se re-veža ne usmilil naš somišljenik gosp. Skrabar. Organist bi se naj preselil iz cerkvene hiše v prostore našega bralnega društva, da dobi v cerkveni hiši stanovanje učiteljstvo. Pikkino plesišče, ki bi se dalo preurediti za učiteljska stanovanja, pa naj ostane nedotaknjeno zaradi profita, ki ga Pikkli vržejo plesi in druge zabave. Edino s svojimi natakarcami je Pikkla radodarna, ka ere kaj rada vprože v zakonski jarem s kakim učiteljem, ki slučajno ne more dobi nekoliko bolj izobražene neveste. Tako je bilo in tako bo. — Razpotnik Alojz in Fr. Voglar!

Imeno! Poslanec Urek je na svojem tukajšnjem shodu 16. oktobra dolžil g. kaplana od Sv. Petra pod Sv. gorami, da je dan pred shodom hodil po Imenem in hujskal naše pristaše, naj nastopijo na shodu proti njemu. Dokler Urek ne trditve ne dokaže, ga smatramo kot navadnega lažnjivca in obrekljivca.

Listnica uredništva.

Križ pri Gornjemgradu: Samostojnež iz Rečice nikakor ne zasluži, da se „Slov. Gospodar“ peča z njim, in z njegovimi čednostmi. Take ljudi se enostavno prezira. Poročajte nam kaj drugih novic. Pozdravel! — **Sv. Marjeta** na Dravskem polju: Ako so samostojneži v občinskem odboru res črtali iz liste porotnikov za leto 1922 pristaše naše stranke, napravite kakoj ovadbo na državno pravdnitvo in na okrajno glavarstvo. Polposlanec Kirbiš, ki je na goljuviv način in posili prišel med poslance, nima prav nobene pravice črtati porotnike naše stranke. Poročajte nam, kaj ste ukrenili. — **Slovenjgradec**: Naša krivda ni, da so pri volitvah v cenilno komisijo za dohodnino prodrli socijalni demokratje. Deloma je tega kriva malomarnost naših po nekaterih občinah, posebno v marenberškem okra-

ju, pred vsem pa so tega krivi liberalci in samostojneži, ki niso agilirali profi socijalnim demokratom, ampak profi kandidatni listi Slovenske ljudske stranke. Če bodo rdečkarji v cenilni komisiji pritiskali na kmete in obrtnike, bo to dobra šola, da naši ljudje pri drugih volitvah povsod storijo svojo dolžnost. — **Ljutomer**: Naši poslanci so vsi odpotovali v Beograd k sejami narodne skupščine. Naslov je: „Jugoslovanski klub“, Beograd, Narodna skupščina. — **Bianca**: Da sta Urek in Mermolja napravila s svojo Samostojno za svoj lasten žep vsak po polmilijonski profit, to je znano. Oba pa sta tako drzna, da še vedno hodita farbat naše ljudstvo. Le vprašajte, kaj je z Urekovim „gumi“ jem.“ To zadevo vam lahko pojasni bivši tajnik Samostojne Konrad Zmuder v Krčevini pri Mariboru. Da ste nam zdravi! — **Konjice**: Odvetnika naše stranke v Mariboru sta dr. Josip Leskovar in dr. Alojzij Juvan. — **Kozje**: Brez podpisa roma v koši!

Dražba ljutomerskega občinskega letošnjega vina najboljše kakovosti se vrši 7. novembra t. l. ob 11. uri v občinskem vinogradu v Brebrovniku postaja Ormož (7.500 litrov) in dne 8. novembra ob 11. uri pri občini v Ljutomeru (ca 10.000 litrov). Vino lahko ostane v občinski kleti in posodi. — Občinski urad Ljutomer.

Previdni ljudje iščejo vedno pri kupovanju najbolj zanesljiv in zmogni vrelec. Popolno zaupanje zasluži svetovnoz nana eksportna tvrdka H. Suttner, Ljubljana št. 992, od katere uživajo svetovni glas, ker vsaka Suttnerjeva ura, tudi najcenejša ima zanesljivi dober stroj. Ta tvrdka ima veliko zalogo verižic, prstanov, raznih predmetov iz zlata in srebra in drugih koristnih potrebščin.

Širite katoliške liste!

LJUDSKA IZOBRAZBA.

Naši mladini.

O, kako bo srečna naša domovina, kadar bodo znali naši ljudje porabiti vse svoje sile! Predšola za to, so ti naša društva, mladina!

Fantje, kar vas je starejših, vi ste okusili na sebi grozote vojne. Čisto drugače si vi ogledujete svet kot prej, dokler ste bili le doma. Postali ste v kratkem času resni, možari ter samostojni. Ne mislim pa, da je samostojnost tisti, ki misli, da je sam največ vpet in da ne sme nikogar več poslušati, ampak tisti je samostojen, kakor treba, ki se ne da premočiti — praznemu govoričenju, pa tudi ne hudomu nagnenju.

Vi torej ste se vrnili domov. Domača hiša vam je pretesna. Zelite si kovarišije. Ne iščite je med lenuhi in pijanci, odložite, kar ste se slabega naučili na vojski! Pridite v naša društva! Pomislite, od začetka vojske do zdaj je minilo sedem let, da sami niste vedeli kdaj. Treba je, da si preskrbite miren kotiček. Resno delo in le goštena zabava je za vas.

Mlajši fantje naj izrabijo v društvu dobro zlati čas mladih let, da ne gredo nepripravljani v življenje.

Dekleta, so že po naravi nagnjena in posebno navdušena za vsako dobro stvar. O tem priča živahno delovanje Dekliških zvez.

Dekleta so ostala med vojsko doma. Lahko so si ohranile čiste vzore, čiste misli, ker so lahko vedno hodile v cerkev in ostale med domačimi. Možem in fantom je trdo vojno življenje vzelo marsikaj, kakor rja se je prijelo njihovih duš ter razjedlo marsikatero dragoceno svetinjo. Dekleta naj pokažejo, da niso nič manj pošteno in delavne, kot pred vojsko, ostanejo naj zveste svojim vzorom tudi v teh nemirnih časih!

Mladina, ki ima veselje do društvenega življenja, ima poročstvo, da je dobra, da je kaj vredna.

Res je precej truda z raznimi prireditvami. A tega vam ne sme biti žal tega se ne ustrašite! S trudom bomo vse dosegli. Pregovor pravi: Za delo je pri Bogu vse napredaj. Trud ohrani človeka čilega, ga napravi žilavega. Delo pa tudi mladino drži skupaj.

Kadar kaj dosežemo, zahvalimo Boga in ne mislimo nikdar: Zdaj je dovolj! To bi bilo nevarno in bilo bi nečimerno. Sami pač čutimo, kako malo in slabo je še vse to, kar smo storili, naše želje gredo višje, do večje popolnosti, vzdigujejo se k Bogu, ki je neskončno popoln. Tak mladenič, tako dekleta, ki ne pozna malodušnosti, ki z veseljem kaj žrtvuje za sveto stvar, in hrepeni vedno le po tem, kar je lepšega, je vzoren, po vzorih hrepenec, ali idealen mladenič, dekleta.

Z domačimi, zlasti s stariši, bodi vedno dober. In ko ti moraš kdaj prevzeti gospodarstvo ali gospodinjstvo, ne pozabi na društvo! To se žalibog velikokrat pripeti. Ne skrbi le za svoje vsakdanje delo, čitaj tudi kaj, uči otroke, naročaj dobre časopise, pošiljaj domače v društvo! Tudi to je potrebno!

Bog blagoslovi naše delo! Sedaj, ko se naša društva povsod poživljajo in prenavljajo, naj jih On vodi, da bodo same svete zveze za dobro stvari!

M. A.

Zakaj v društva?

Fantje in dekleta! Edina prava pot, da pridemo vsak do svojih pravic, je ta, da smo delavni in trezni da se izobrazujemo. Tako bomo znali prav soditi vse, kar se godi krog nas.

ter si na pošten način pomagali. „Ne tožiti, ampak delati“, je rekel papež Pij IX.

Če hočemo, da bomo kaj imeli od svojega dela, moramo delati tako, da svojega dela, moramo delati tako, kakor je primerno našemu času. In ravno tega nas hočejo učiti naša društva. Zato je pa velika škoda, ako se laut in dekleta boji društva, namesto, da bi silili vanj. Casi se vedno spreminjajo. Nekdaj ni bilo šol; zdaj pa; drugi marsikaj znajo, in če ti sam za ostaneš, boš slabo izhajal. Nekdaj ni bilo treba hoditi od urada do urada, dandanes se pa temu ni mogoče izogniti. Nekdaj ni bilo volitev; če se pa dandanes ti nočeš brigati za nje, delaš sam sebi veliko škodo, ker prepuščaš drugim, da delajo postavijo po svoji volji. Nekdaj niso poznali smednika, železnice, elektrike; kdor pa dandanes takih reči ne bi hotel uporabljati, skoro ne bi mogel živeti. Če toraj hočeš, da ne boš siromak, glej, da se boš kaj naučil! Ni dosti dandanes, če znaš rabiti samo svoje orodje, znati moraš rabiti tudi knjige, in moraš biti v stiku z drugimi. Kdor se zanima za izobrazbo, zve vedno zopet kaj novoga, kako drugi delajo, in kako bi lahko kaj sam bolje napravil.

Vse to zveš najlažje v dobrem društvu. Zato pa, fantje in dekleta, vsi ste prav lepo povabljeni v naša društva: v Marijino družbo, Izobraževalno društvo, Orla!

Vi, mladi prijatelji, ali ne boste želeli pomagati sebi in drugim, ko bodo zabrnili oči vaši očetje in matere in drugi, ki vas zdaj vodijo? Glejte, zavednih, izobraženih mož, in žen potrebuje narod, potrebuje jih vsaka naša vas. Gotovo ste spoznali v hudih vojnih letih sami, koliko je vredno za celo občino, če je v njej kdo, ki je po-

šten in ob enem kaj zna, ki je cel mož.

V društvih se boste učili spoznavati, da človek brez vere ni nič. Učili se boste, braniti svoje pravice, pomagati kmetickemu in delavskemu stari. Zvedeli boste kaj o postavah in volitvah, o shodih, časopisjih. V naših društvih najdete pošteno družbo, si bledite srce in uživajte nedolžno veselje.

Fantje in dekleta, vsi v dobro društvu.

M. A.

Nekaj naukov za organizirano mladino.

Udina. Vsako štajersko izobraževalno društvo je dolžno plačati 20 kron članarino centrali. Do sedaj še večina društev ni storila svoje dolžnosti. Centrala ima veliko stroškov in potrebuje podpore. Prispevek v znesku 20 K je pač tako malenkost, da ga more zmagati gotovo vsako društvo. Sliši se, da tirja ljubljanska KSZ članarino tudi od štajerskih društev. Društva opozarjamo, da ljubljanski KSZ ni treba plačati članarine. Štajerska KSZ je do sedaj še popolnoma samostojna in neodvisna od ljubljanske.

Red za čitalnico. Vsako društvo naj bi si sestavilo za čitalnico takle ali podoben red: 1. Vstop v čitalnico je načeloma dovoljen samo udom. 2. V čitalnici se mora vsak spodobno vesti. 3. Časopise z držal jemati je prepovedano. 4. Stare časopise prinašajte nazaj. 5. Knjige se izposojajo ob nedeljah in praznikih po vsaki službi-božji. 6. V omaro ne sme segati drug kakor knjižničar. 7. Ne raztrgaj knjige, ne umazi je in ne posodi nikomur! Če

le mogoče, jo ovij. 8. Ako najdeš v knjigi ali časopisu kaj posebno važnega, prepisi si v zvezek ali na listek. 9. Sposojeno knjigo vrni najpozneje v 1 mesecu in sicer knjižničarju. 10. Poravnaj kar najhitreje udno.

Zlato pravilo za naša društva mora biti: vsak ud naj pripelje vsako leto, ali vsaj vsake dve leti po enega novega člana v društvo. Poglejmo v naravo! Če se trava le kosi, neva pa ne bi rasla, bo kmalu pust kraj tam, kjer je bil preje zelen travnik. Če bi listje z drevesa le odpadalo, novo pa ne bi raslo, bi se drevje hitro posušilo. Če bi v gozdu le sekali, mlado drevje pa ne bi raslo, bi bil gozd malo vreden. Isto je z društvi. Udje vedno odpadajo: eni se selijo, drugi se postarajo, poročenijo, in se ne zanimajo več zanj, zopet drugi umrjejo, ali pa jih je treba izključiti. Brez močnega naraščanja nobeno društvo ne more obstojati trajno, kaj še le napredovati. Poznal sem mladenco, ki je pripeljala po zimi skoro vsako nedeljo po eno ali dve dekleti v »Izobraževalno društvo«, in je povedala: »Ta bi se rada dala vpisati«. Takih ljudi nam je treba!

Požrtvovalnost je ena dolga beseda, tudi ena težka stvar, ki je med nami še vse premalo v navadi. Društvo ne more obstojati, če se vsak ne odpove nekaterim svojim pravicam, denarju in času ter vse to pokloni skupnosti. Le tako je društvo zdravo in močno in ob priliki lahko pomaga svojim udom. Seveda, dostokrat se zgodi, da eden več let nima nobene take koristi od društva, da bi jo lahko kar z rokami prijel. A nekaj ima gotovo: pravo prijateljstvo, lepe knjige, pošteno zabavo. Bolj pa, ko bo vsak rad kaj daroval ali žrtvoval za društvo, več bo tudi vsak imel od njega. Zato pa nikar ne spravevati vsak trenutek: Kaj pa imam od tega? Počakaj, prijatelj! Poglej pravila, bodi vztrajen, pa ti ne bo zastoj! Vsi za enega, eden za vse, Bog pa za vsakega in za vse!

Vzruj se sebičnosti! Dandanes ni večje slabosti med ljudmi, kakor je sebičnost. Sebičen ni samo trgovec, vezičnik, kakšen star kmetski skopuh, sebična je celo že naša »idealna« mladina. Ker sebičnost tako zelo škoduje človeški družbi, hočem našim fantom pod vaško lipo o njej spregovoriti. Zato vas prosim, mladi fantje tovariši, ne bodite sebičneži. Kateri fant je pa sebičnež? Sebičnež, egoist, je tisti fant,

ki misli le nase, nima pa nobenega srca za bližnjega. Fant, ki gleda le na to, da se njemu dobro godi, da sam dobro je in pije, pohajkuje, lepe obleke najmodernejšega kroja nosi, dekleta zapeljuje in jim poštenje krade, je največji sebičnež in pijavka na našem narodnem telesu. Žalibog, da je dandanes med fanti toliko takšnih ničvrednežev. Nimajo smisla ne za izobraževalno društvo, ne knjige ne sestanke, vse jim je dolgočasno, kar jim ne nudi nič jesti in piti. Seveda tudi nimajo nobenega smisla za to, da bi plačevali udno za društvo ali orlovski odsek, prispevali za knjižnico. Če ga spomniš na kaj takega, reče: »Rajši zapijem, dam za liter vina, kakor za društvo«. Vi ste mladi in idealni fantje, zadnji čas je, da se otresemo te najhujše bolezni, ki se imenuje sebičnost. Ne vprašajmo: Kaj bomo dobili, temveč vprašajmo, kje moramo kaj dati, se požrtvovati! Potem bo naše društveno življenje vse bolj napredovalo in mi sami bomo nesebični, kar je najlepša lastnost mladega fanta. — Bog živi! Vaš Ivan Požrtvovalni!

Polovičarstvo naj se nikar ne naseli v članih naših katoliških organizacij! So ljudje, ki mislijo, da so že zajeli modrost z največje žlice, če so bili pri štirih, petih predavanjih, če so napol prebrali par knjig, ali celo napisali kakšno poročilo v naš list in je bilo tisto njihovo pisanje natisnjeno. Kako mučno je poslušati človeka, ki govori o stvareh, katerih prav nič ne razume, ali pa rabi veliko tujih besed, katerih niti ne zna prav izgovarjati. Kar tak človek spravi skupaj, je grozno poslušati. In gorje, da bi mu kdo hotel dati dober svet, ali mu celo ugovarjati! — Strašno je razžaljen in surov, ne more več odpustiti, ali pa grozi, »da bo vse pustil.« Tak polovičar je prava nadloga za celo društvo. Zraven tega pa osmeši še dostikrat sebe in društvo pred nasprotniki s svojo nevednostjo. Torej fantje in dekleta, le temeljito se učiti, in mirno povedati svoje mnenje! Govori samo le o rečeh, katere razumeš! Bodi ponižen, ker s tem boš najlepše pokazal, da si resnično izobražen!

Naše prireditve se morajo v vsem blagodejno razločevati od prireditev nasprotnikov. Le tedaj je bila igra, veselica, izlet, kaj vreden, če so se vsi člani tako obnašali, da bi šli drugi dan lahko k sv. obhajilu. Vsako prevzovanje, zbadanje, neslano petje in go-

vorjenje, vsako pijančevanje ali nespoščno obnašanje le škoduje posameznikom in celemu društvu. Tudi moramo gledati, da ne bo teh zborovanj, manifestacij in izletov preveč. Fant in dekleta nikar ne mislita, da morata povsod biti zraven. Nihče ne sme zanemarjati svojega domačega dela, nihče izdajati več denarja, kakor je primerno njegovemu stanu, nihče tudi ne sme biti v kregu in prepiru z domačimi. Ne bomo preveč podobni nasprotnikom, ne glejmo preveč na zunanosti, da dobrega duha ne izženemo iz naših organizacij!

Razvada. Ponekod se je v naših izobr. društvih udomačila grda razvada. Po vsaki prireditvi igralci del čistega dobička porabijo za pijačo, ki naj bo nekaka nagrada za trud in delo pri igri. V naših krščanskih društvih naj se to nič več ne dogaja. Mi ne delamo za to v društvih, da bi se nam delo plačevalo, najmanj pa z alkoholom. — Ves čisti dobiček se mora vporabiti za društvene in dobrodne namene. Vsaka druga razvada je obsodbe vredna.

Ne pozabi mladina, da je bolj pametno, nositi denar v tisto hišo, na kateri je napisano: »Posojilnica«, kot pa v tisto, na kateri se bliščijo sladke besede: »Pri dobri kapljici«. Enkrat imaš dobro službo, drugič slabo. Enkrat ljudje dobro prodajajo les, vino, hmelj, živino, drugič pridejo slabi časi. Kako kravro bi včasih potreboval mlad človek denarja, če bi ga mogel kje dobiti! Hranilni, ko je čas, in imel boš, ko je sila! Vsak član naših organizacij naj bi imel hranilno knjižico. Tako bi naše posojilnice uživale velik ugled, in ves narod bi se privadil počasi varčnosti. Te čednosti nam na vsak način še hudo primanjkuje. Kamen do kamena — palača.

Plemenit pogum prelepo pristoja vsakemu članu naših organizacij, zlasti Marijinim družbenikom in Orlom. Ako te kdo napada in zmerja, da si Marijina devica, napol svetnik itd. itd., reci mirno: »Saj sem: Jaz že vem, kaj sem jaz, pa tudi vem, kaj si ti, ki me zaničuješ, ko ne veš, zakaj!« Bodimo mirni, krotki, a tudi veseli in odločni, saj je Bog z nami! Nekaj prekrasnega je mlad in zdrav človek odkritega, vedrega obraza, ne naphajen in prepirljiv, a tudi ne mevžast in bojazljiv. Ako bo v vsakem srcu vesela zavest, da gremo s čisto vestjo v boj za sveto stvar, potem je zmaga naša.

»Vi ste nazadnjaki!« Skoro vsak dan slišimo fantje, posebno Ordi, takšne in enake očitke. Nazadnjaki, reakcionarci, črni, so še najnežnejše besede, s katerimi nas znajo tako lepo obkladati veleučeni gg. Sokoli. Zakaj nas tako psujejo? Ker držimo s katoliško Cerkvijo. Ko bi z njimi držali, z njimi božje in cerkvene zapovedi kršili, popivali in zmerjali duhovnike, bi pa bili seveda naenkrat naprednjaki, prosvitljeni in olikanci. Dični Sokoličič, mi nismo nazadnjaki, temveč naprednjaki v pravem pomenu besede. Kdo pa je prvi učil pisati in brati Slovence? Sv. Ciril in Metod sta pisala prve slov. knjige in učila oliko in širila prosveto med našimi pradedi, ko še ni bilo nobenega »prosvitljenega« Sokoliča na svetu. Prižgala sta luč sv. vere, da po njej živimo. Vi nočete iti v to luč, da bi vam razsvetila vaše plesnjive možgane, zato pa tudi živite v temi zmot in ste v resnici črnihi in nazadnjaki, ker v lepem obnašanju ne napredujete, temveč nazadujete. Mi krščanski fantje pa se ne bomo odslej nič zmenili za vaše psovke. Mi gremo naprej, mi strelci, ker se trudimo za plemenite ideale, ki nas dvigujejo kvišku. Zato, fantje, ne glejmo ne na levo, ne na desno, temveč samo na naša vzvišena načela. — Slav. Napoleon.

Društvena poročila.

Mozirje. Tukajšnje »Izobr. društvo« je bilo ustanovljeno 22. septembra 1907 in je štelo pred vojsko 182 članov. Poživili smo ga z občim zborom 12. septembra 1920, na katerem je bil izvoljen za predsednika več. g. župnik Franc Krošelj. Društvo ima lep oder, precej igralske obleke, 14 tamburic in knjižnico z 360 knjigami, 90 jih je pa še izgubljenih. Nastanjeno je v dokaj lepi sobi v cerkveni hiši; le prostora za igre in telovadbo ni. Po zimi je priredilo dvakrat igro »Krivoprišežnik« s petjem in nagovorom, na binkoštno nedeljo pa »Sv. Neža« in »V ječi«. Pri tej prireditvi je sodeloval tudi tamburški zbor, ki je nastopil že prej enkrat v Nazariju, a zdaj žalibog počiva. Plačujočih udov je sedaj 132 in sicer: 15 mož, 7 žen, 39 fantov in 71 deklet, med njimi tudi več Smihelčanov. Naj bi se zbudila kmalu tudi Dekliška zveza! V slogi je moč!

Klobuke

simsko perilo

čevlje, dokolenice (gamaše)
dežnike, dežne plašče

copate, nogavice, torbice

za trg, potov. košare in razno galanterijsko blago kupite najbolje in po zmerni ceni pri

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

LEPOTA

kože, obraza vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera priznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

»ELSA« lilično mlečno milo najboljše blago, najfinejše »milo lepote«; 4 kosi z zamotom in poštnino 98 K.

»ELSA« obrazna pomada odstrani

vsako nečistost kože, solnčne pege, zadržance, nabore i. t. d., naredi kožo mehko rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino K 52.—

»ELSA« Tanochina pomada za rast las krepki kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost i. t. d., z porcelanasta lončka z zamotom in poštn. K 52.

Prodajalci ako naročijo najmanj 12 kosov od enega predmeta dobijo popust v naravi.

Razno: Lilično mleko 15 K.; Brkomaz 8 Kr.; najfinejši Hega puder dr. Klugera v velikih originalnih škatuljah 30 K.; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatljah 30 K.; puder za gospe v vrečkah 5 K.; zobni prašek v škatljah 7 K.; v vrečkah 5 K.; Sachet dišava za perilo 8 K.; Schampom za lase 5 K.; rumenilo 12 listkov 24 K.; najfinejši parfem po 40 in 50 K.; Močna voda za lase 58 K. Za razne predmete se zamot in poštnina posebej računa.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica donja, Elsa trg 341, Hrovaško. 1—20 741b

Naznanilo. Čast mi je naznaniti cenj. občinstvu, da sem svojo gostilno »pri Angelju« v Vojašniški ulici št. 10 v Mariboru nanovo preuredila ter napeljala električno razsvetljavo. — Nučila bom cenj. občinstvu prvovrstna domača vina, izborni sadjevec ter vedno mrzla in topla jedila ob vsakem dnevnem času. Abonente na obilno in dobro opoldansko večerno hrano sprejema po skrajno znižani ceni 12 kron. Za obilen obisk se uljudno priporoča

Amalija Witzler, gostilničarka.

1—6f 60z

Občni zbor. Hranilnica in posojilnica na Dobri ul. 17. redni občni zbor dne 13. nov. 1921. ob 8. uri sjutraj v poslovnem prostoru.

Spored:
1.) Poročilo načelnika, 2.) poročilo tačnika, 3.) olobranje rač. zaključka za l. 1920. 4.) Pregled izvršene sanacije za l. 1917. 5.) sluzajnosti Ako prvi zbor ni sklepčen, je pol ure nato sklepčen pri vsaki odločbi. Načelnik. 748

Prvovrstni trapistovski

SIR

se dobiva pri
Matija Lahu, Maribor,
Maribor, Glavni trg.

OBLEKO.

Prilpote in finejšo. Točno in solidno delo. Dobro blago. Ceneje kakor kjerkoli, samo pri:
Alojziju Arbeiter v Mariboru
Dravska ulica št. 15 (pri starem mostu). 5—10 531

Novo došlo za jesen

in zimo! Obleke za gospe in dečke, plašči v vseh velikostih, zimske suknje, delavski plašči ter perilo v veliki izbiri in po nizkih cenah. Obleke po meri izdelujem točno in za solidno ceno.

JAKOB VEZJAK krojaštvo in konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 5—526f8

Vsakovrstno špecerijs. blago

kot kavo, sladkor, milo, karbid, petrolej prodaja zelo po ceni

J. Sirk, Maribor,
Glavni trg. 705

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

TELEFON ŠT. 113

KOROŠKA CESTA

KOROŠKA CESTA

prilporeča raznovrstni papir, kakor kancelijski fini in srednje fini, konceptni, strojeplni, pivnik, risalni papir, najraznovrstnejše

mapice v vsaki množini, kuverte, razne zvezke za srednje in ljudske šole, sploh vse pisarniške potrebščine po najnižjih cenah

POZOR! Otvoritev delavnice.

Najcenejše kupite razno blago v novo otvorjeni specerijski trgovini

Dobljekar

nasproti lekarni pri Arshu, Maribor, Taitenbahova ul. 3.

Kupi se večje posestvo z lesno industrijo. Ponudbe prosim poštino ležeče Kranj pod T & G. 1—2 60f

Abtolventinja trgovskega tečaja začetnica, išče mesta v kakem podjetju, trgovini ali pri odvetniku. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod »Začetnica« na upravo »Straža«. 599

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem dne 15. oktobra otvoril

čevljarsko delavnico

v Maribor, Slovenska ulica št. 10

ter bodem sprejemal in po najboljšem okusu izdeloval po meri in naročilu vse vrste čevljev in popravila. Imel bom vedno v zalogi izgotovljene čevlje.

Cene zmerne! Točna postrežba!

Za obilen obisk se priporoča

Rudolf Monjac.
GALANTERIJU, DROBNA, priporočata na RIJO, PARFUMERIJU IN RA. debelo in na ZNE PLETARSKÉ IZDELKE drobno
BALOH & ROSINA, MARIBOR, GRAISKI TRG 3.

